

Mevlâna

DÎVÂN-I KEBÎR
Seçmeler

Birinci Cilt

Tercüme eden ve açıklayan
Şefik Can
Emekli Öğretmen Albay
(931-8)

[Twitter](#) [Instagram](#) [Facebook](#) / otukennesriyat

YAYIN NU: 456
KÜLTÜR SERİSİ: 179

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-975-437-324-0 (Tk. No.) 978-975-437-325-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 2000

7. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Kitap Editörü: Nâzım Terzioğlu

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: İskender Türe

Baskı ve Cilt: Vizyon Basımevi Kâğıtçılık
Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Beylikdüzü OSB Mah. Orkide Cad. Nu: 1/Z
Beylikdüzü-İstanbul Tel: (0212) 671 61 51
Sertifika Nu: 52098

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul - 2023

*Bu gldestesini,
ocuk yařta bana Farsça ve Arapça ğreten
Mevlâna'dan, Sa'di'den, Hâfız'dan beyitler ezberleten
merhum ve mağfr babam Yıldızeli Müftüsü Mehmed Tevfik Balcı'nın
azîz rhuna ithaf ediyorum.*

ÖN SÖZ

Hazreti Mevlâna'nın *Âşıklar Dîvânı* diye adlandırdığı bu mübarek kitabı doksan bir yaşında olduğum halde baştan sonuna kadar gözden geçirerek Hak âşıkları için hazırlamak gücünü ve aşkını bana veren Cenâb-ı Hakka hamd ü senâlar. Aziz Peygamber Efendimize salâtü selâmlar ve Hz. Mevlâna'nın bu âciz kula olan himmetinin eksilmemesini niyaz ederim. "Büyük Dîvân" anlamına gelen *Dîvân-ı Kebîr* Hz. Mevlâna'nın heyecanla, gönül coşkunluğuyla söylediği ilahî aşk şiirlerini toplayan kitabın adıdır.

Beyit sayısı altı ciltlik *Mesnevî* beyitlerinin toplamının iki mislidir. Çünkü altı ciltlik *Mesnevî* beyitlerinin toplamı yirmibeş bin otuz birdir. Halbuki *Dîvân-ı Kebîr*'in rubâî beyitlerini de dâhil edersek, beyit sayısı elli bine yaklaşmaktadır.

Bu mübarek dîvânı Tahran Üniversitesi profesörlerinden Firûzanfer merhum büyük ebadda yedi cilt halinde bastırmıştır.

Bendeniz pek güvenilir olan bu dîvânı esas tutarak, aldığım her gazelin altına Farsça bilenlerin doğru okumaları için her gazelin veznini yazdığım gibi, gazelin hangi ciltten alındığını ve numarasını da kaydettim.

Bilindiği gibi dîvân İslamî edebiyat'ta şâirlerin yazdıkları kendi şiirlerini alfabe sırasıyla bir araya getirdikleri kitabın adıdır. Dîvânlar şâirlerin adlarıyla birlikte söylenirdi, meselâ *Dîvân-ı Bâkî*, *Dîvân-ı Fuzûlî*, *Dîvân-ı Hâfız* diye adlandırılır ve her gazelin son beytinde muhakkak şâirin adı geçirdi. Bu geleneğe uyularak, neden Mevlâna'nın şiirleri-

ni toplayan dîvâna “Dîvân-ı Mevlâna”, yahut “Dîvân-ı Celâleddin” denmemiştir de *Dîvân-ı Kebîr*, *Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî* denmiştir. Elli bine yakın beyti ihtiva eden çok büyük ebadda bir kitap olduğu için *Dîvân-ı Kebîr* denmekle beraber asıl onun dîvânına *Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî* denmiştir.

Mevlâna gazellerinin sonlarında, kendi adı yerine hep Şems-i Tebrîzî adını kullanmıştır. Nâdir olarak bazı gazellerinde, Selahaddin-i Zerkubî adını anmış bazan da “Hamuş” lâkabını kullanmıştır.

Bu hâl Yunan filozoflarından Eflâtun’un durumuna benzer, Sokrates’in hiç eseri olmadığı halde, talebesi Eflâtun bütün eserlerinde, hep Sokrates’i konuşturmuştur. Kendini Sokrates’in ismi altında gizlemiştir. Mevlâna da gönül verdiği Tebrizli Şems’i öne almış, kendini onun adı altında gizlemiştir.

Bazıları bu hali anlamazlar da, *Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî* kitabında bulunan şiirleri Şems’in yazdığını zannederler. Hz. Şems’in şiiri yoktur, onun sadece *Makalât* adlı bir kitabı vardır.

Zaten Mevlâna Şems’le buluşmamış olsaydı, o coşkun, heyecanlı şiirleri ihtiva eden *Dîvân-ı Kebîr* de meydana gelmezdi. Nitekim Hz. Mevlâna “Tebrizli Şems bana İskender gibi, taç, taht, saltanat, verdi de ben mânâ ordusunun başkumandanı oldum.” demiştir. (*Dîvân-ı Kebîr*, III/1590)

Mevlâna ile Şems’in birbirlerine karşı duydukları ilahî sevgiden burada uzun uzun bahs edecek değilim, bu konuda fazla bilgi almak isteyenler Ötüken Neşriyat’ın yayınladığı *Mevlâna* kitabına bakabilirler.

Ben burada şu kadarını söyleyebilirim ki, Şems Mevlâna’da kendini gördü. Mevlâna da Şems’de kendini gördü, onlar birbirlerine ayna oldular. Birbirlerinin hakikatını gördüler ve birbirlerine âşık oldular. Yanlış anlaşılmasın, ne Şems Hak’tır, ne de Mevlâna; her ikisi de birer kuldur, ancak ârif bir şâirin dediği gibi, “Allah adamları hâşâ Hak değillerdir ama Hak’tan da ayrı değillerdir.” Onun için Mevlâna kendi şiirlerinde hep Şems’i yâd etmiştir. Bu yüzdendir ki kitabının adına “Şems Dîvânı” denmiştir.

Mevlâna, Şems mahlasını kullanmıştır amma, aslında Şems yoktur, Hak vardır. Çünkü Şems-i Tebrîzî bir bahanedir, asıl Allah sev-

gisi vardır. Yahya Kemal merhumun bir şiirinde aba var, post var, meydanda er yok, Horasan erlerinden bir haber yok, der. Diyâr-ı Rûm'a gelmiş evliyadan; evet İslâm diyârlarının en mamur bölgeleri, Semerkand'lardan, Buhara'lardan, Horasan'dan velîler gelmez olmuş; gelmez olmuş amma İslâm ülkeleri yine boş değil. Baba Kemal Hocendî ne güzel söylemiş, "Hak âşıkları, erenler gittiler, aşk şehri boş kaldı diye düşünme, dünya Şems-i Tebrizîlerle doludur amma, Mevlâna gibi bir kişi nerede ki hakikatı görsün."

Dîvân-ı Kebîr Tercümeleri

Dîvân-ı Kebîr'in tamamı Abdülbaki Gölpınarlı merhum tarafından yedi cilt halinde Türkçeye tercüme edilmiş ve Kültür Bakanlığı'nca yayınlanmıştır. Ayrıca *Dîvân-ı Kebîr*'den dilimize seçmeler de yapılmıştır.

Midhat Baharî merhumun 1927 senesinde eski harflerle çıkmış bir *Destegül*'ü olduğu gibi, yine Midhat Baharî hazretleri, İran ediblerinden Hidâyet Han'ın *Dîvân-ı Şems'ül-Hakayık* adlı kitabını üç cilt halinde dilimize tercüme etmiştir.

Bu tercüme Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır. Ne yazık ki bu üç ciltlik tercümede, Mevlâna'ya ait olmayan bir çok şiirler vardır. Bu şiirler bir takım Şîî ve İsmailiye mezhebinde olan şâirlerin şiirleridir. Ne yazık ki bu şiirlerin bir ayıklama yapılmadan dilimize çevrilmesi yurdumuzda, Mevlâna'nın yanlış tanınmasına sebep olmaktadır. Ayrıca Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Dîvân-ı Kebîr*'den seçtiği, nesir halinde tercüme ettiği ve *Güldeste* adını verdiği şiir kitabı, 1955 yılında Remzi kitabevi tarafından yayınlandı.

Ayrıca Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri de, *Dîvân-ı Kebîr*'den kırk, elli kadar şiiri dilimize manzum olarak çevirmiş, bunların bir kısmı, *Mârifetnâme*'de, bir kısmı da dîvânında bulunmaktadır. Bu şiirler, Şefik Can tarafından derlenmiş, bugünün Türkçesine çevriler *Dîvân-ı Kebîr*'deki şiirlerle beraber, bir kitap haline getirilmiştir, fakat bu kitap henüz yayınlanmamıştır.

Abdülkadir Gölpınarlı merhumun seçtiği, manzum olarak dilimize çevirdiği şiirler de 1980 senesinde Gözlem yayınevinde yayınlandı, bu kitabın adı *Bugünün Diliyle Mevlâna*'dır.

Dîvân-ı Kebîr'den yabancı dillere de tercümeler yapılmıştır. Prof. Dr. Annemaria Schimmel tarafından Almanca'ya manzum olarak eli altı gazel tercüme ve neşr edilmiştir.

Reynold A. Nicholson'un *Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî*'den seçme şiirlerini de unutmamalıyız.

Dîvân-ı Kebîr'den, Rusça ve Japonca'ya kadar bir çok dünya dillerine seçme ve tercüme yapılmıştır.

Mevlâna *Dîvân-ı Kebîr*'deki şiirlerini islâmî edebiyattaki nazım şekillerinden olan gazel şeklinde söylemiştir. Bilindiği gibi gazel, konu olarak lirik aşk şiirlerini ele alır. Gazellerde şekil itibarıyla birinci beyitteki mısralar kendi aralarında kâfiyeli olup, gazelin diğer beyitlerinin ikinci mısraları, birinci beyitle aynı kâfiyededir ve her gazelin bütün beyitleri aynı vezinle yazılır ve her beyit konu itibarıyla küçük bir şiir parçasıdır. Nasıl rubâiler dört mısradaki aynı konuyu işlerlerse, her gazelin her beyiti ayrı ayrı konuları taşıyabilir.

Bu beyitler sadece vezin ve kâfiye bakımından bir araya gelmişlerdir. Eğer bütün beyitler aynı konuyu işlerlerse o gazele “yek avaz” adı verilir ve çok makbul sayılır. Mevlâna bu geleneğe uyarak gazellerinin bazılarında her beyitte ayrı bir konuyu işlemiştir, ama Mevlâna çoğu zaman meselâ on beş beyitlik bir gazelinde bile aynı konuyu terennüm etmiştir. Bu yüzden biz Mevlâna'nın gazellerini okurken, her beyiti ayrıca bir konuyu işleyen küçük bir şiir parçası sayabiliriz.

Gazeller tercüme edilirken, beyitlerden en fazla dikkat çeken o gazele başlık olarak alınmıştır. Metinlerde bu başlık yoktur. Bu sebeple biz herhangi bir gazeli okurken aynı gazelde çeşitli konulara değinilmesine şaşmamalıyız.

Her beyiti ayrıca dikkatle okumak, mânâlarının derinliğine varmak ve düşünmekle onun zevkine varılır.

Hak şâirlerinin çoğu zaman yazdıkları şiirlerde mey (şarap) ve sevgiliden bahs etmekte olduklarını herkes bilir. Bunlara akıl erdiremeyen bazı kişilerin yanlış fikirlere sapmamaları için, bu mecazî deyimlerin açıklanması gerekmektedir. Hz. Mevlâna da büyük bir Hak âşığı olduğu için şiirlerinde kendisinden evvel gelen Hak âşıkları gibi bu konulara çoğu zaman değinmiştir. Nitekim büyük Hak âşıklarından, M. Esad Erbilî hazretleri de *dîvânının* ön sözünde bu konuya temas etmişlerdir. (*Dîvân-ı Esad*, Erkam yayınları, s. 7)

Âriflere göre mey (şarap) gam ve kederden eser bırakmayan Allah sevgisidir. Buna Mansur şarabı, aşk şarabı, Hak şarabı da denir. Bu mânevî şarap insanı kendinden alır başka âlemlere götürür. Meyhâne tâbirine gelince, Hak âşıklarına mahsus ibadet yerleridir. Nitekim Şeyhülislâm Yahyâ Efendi şu beytinde bu konuya değinmiştir: “Mescidde riyâ pîşeler etsün ko riyâyı / Meyhâneye gel ne riyâ var ne mürâî” Yani gösteriş için camide namaz kılanları bırak, onlar gösteriş için namaz kılsınlar; sen hakikat meyhânesine gel, orada ne riyâ var ne de riyâkâr. Pîr-i mugân ise, mürşid’i göstermektedir. İrani Hâfız bir beytinde şöyle der: Eğer pîr-i mugân (mürşid) sana seccadeni şarap küpüne daldır derse, tereddüt etmeden seccadeni şarap küpüne daldır; çünkü onun bir bildiği vardır. O bir hakikat yolcusudur, sâkî ise Hak yoluna düşenlere yol gösteren halifeleri temsil etmektedir. Bu şiirleri insanlar kendi kabiliyetine ve sezmesine göre anlar, bazıları da anlayamaz, yanlış yorumlar.

Eski devirlerde yahut günümüzde bu konuları gereği gibi anlayamayan kişiler bulunmaktadır.

Bunun gibi bazı velîleri bile yanlış anlamışlardır. Büyük Hak şâirlerinden Niyazî-i Mısırî hazretleri, şu kıt’ada bu hakikatı ne güzel anlatmışlardır.

*Cemâli zâhir olsa tez Celâli yakalar anı
Görürsün bir gül açılma yanında hâr olur peydâ
Bu sırdandır ki bir kâmil zuhûr etse bu âlemde
Kimi ikrâr eder anı, kimi inkâr olur peydâ*

yani Hakk’ın cemâli ortaya çıksa, celâli hemen onu yakalar. Görmez misin herhangi bir yerde gül açılma, hemen onun yanında bir diken meydana gelir.

Bu sebeptendir ki bu âlemde bir insan-ı kâmil zuhûr etse, kimi onu kabul eder, kimi de red eder. Nasıl ki Muhiddin-i Arabî hazretlerini sevenler ona Şeyh-i Ekber (en büyük Şeyh) adını vermişlerdir. Sevmeyenler, onu inkâr edenler de Şeyh-i Ekfer (Kâfirlerin şeyhi) demişlerdir. Hz. Mevlâna ise bir şiirinde, “Ben şunu bunu bilmem, ben ilâhî aşk kaderiyle mest olmuşum.” der.

Gerçekten de bu kâinatı yaratan, akıl almaz güçte olan o büyük varlığa hayran olup kalmak varken, ben şuna inanıyorum, sen şuna inanıyorsun diye birbirimizle niçin çekişiyoruz?

Nitekim, Neyzen Tevfik de Cenâb-ı Hakk'a hitaben: "Değil binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insanlar, senin hep gölgeni sevmiş, özünden bîhaber gitmiş." demiştir.

İngiliz fizik âlimlerinden Sir Jones Jeano, Prof. Salih Murat'ın tercüme ettiği, *Etrafımızdaki Kâinat* adlı eserin ikinci sayfasında şöyle demektedir:

"Bizim dünyamız diğer yıldızlara nazaran en küçük bir yıldızdır. Kâinat pek büyüktür. Çünkü ışığı bize elli milyon senede gelen yıldız var. Bunların her biri, boş bir okyanusta giden bir gemi gibi yolculuk yaparlar. Bizler kumlar sayısınca çok olan bu yıldızlar arasında, bir kum tanesinin mikroskopik parçası üzerinde oturarak etrafımızı, uzay ve zamanla çevrilen kâinatın maksat ve mâhiyetini keşfe çalışıyoruz."

Bizim bu kâinatı yaratan, büyük yaratıcının yaratma gücü karşısında şunu bunu düşüneceğimiz yerde, bu kâinatı yaratan büyük yaratıcının yaratma gücü, eşsizliği karşısında hayran olmaktan ve şaşırıp kalmaktan başka çaremiz yoktur. O ne büyük yaratıcıdır, O ne kudretlidir. O ne güzeldir. Şu söylemiş, bu böyleymiş diyeceğimiz ve birbirimizle çekişeceğimiz yerde, aşk içinde yalnız onun hayranı olalım.

Hz. Mevlâna'nın Şiirlerindeki Coşkununluk

Bir *Dîvân-ı Kebîr* beytinde, Hz. Mevlâna şöyle söyler. "Ben sözü aşkla söylüyorum. Çünkü dersi aşktan alıyorum. Ben canımı onun önüne koyuyorum, ona armağan ediyorum, çünkü o pek azını kabul eder, her şeyi kabul etmez."

Hallac-ı Mansur ve Bâyezid-i Bistamî gibi bazı velîler ilâhî aşk ile coştukları zamanlar, bazen öyle sözler söylerler ki, bu sözler şekil üzerinde kalan ve dinin hakikatına erişemeyen, dini taklidden tahkike götüremeyen bazı kişiler tarafından şeriata aykırı görülmüştür. Ve bu yüzden "Ben Hakk'ım" diyen Hallac-ı Mansur asıldığı gibi, kendinde Hakk'ı bulan Seyyid Nesîmî'nin de derisi yüzülmüştür.

Bu sözlerin derinliklerine inemeyenler, ifade ettikleri mânâyı anlamayanlar bu gibi sözleri beğenmezler. Nitekim Mevlâna bir şiirinde "Biz sevgili ile beraber oturmuşuz da sevgili nerede deyip durmaktayız." (*Dîvân-ı Kebîr*, I/ 442) sözünü şeriata aykırı bulurlar da,

Kur'an'da "Siz nerede olursanız olunuz biz sizinle beraberiz." (Sûre: 57 / âyet: 4) "Biz size şah damarınızdan daha yakınız." (Sûre: 50 / âyet: 16) âyetlerinin sırrına akıl erdirmek istemezler. Bu bir sezîş ve anlayış meselesidir.

Nitekim Hz. Mevlâna bir şiirinde "Ene'l-Hak dediği ve gerçeğe işaret ettiği için halk anlamadı da Hallac'ı dar ağacına çekti. Hallac sağ olsaydı sırlarımın azametinden ötürü o beni dar ağacına çekerti." demiştir (*Dîvân-ı Kebîr*, III/1459). Mevlâna bazen şiirlerindeki coşkunun farkına varır da, sözünden tövbe etmek ister, şöyle der: "Her gazelin arkasından gönlüm söze, lâfa tövbe ediyor; bir daha böyle sözler söylemeyeceğim diyor amma, Allah'ın dileği gönlümün yolunu kesiyor, gönlün tövbesini bozuyor." (*Dîvân-ı Kebîr*, IV/1822)

Hz. Mevlâna bir başka beytinde de şöyle buyuruyor: "Beni yokluktan var eden, beni yaratan her an beni söyletmededir. Sonunda beni söyleten kerem buyurdu, bütün söylediğim sözler O oldu." (*Dîvân-ı Kebîr*, IV/ 1809) Bir başka beytinde de "Bazen ona av derim, bazen bahar derim, bazen ona şarap adını takarım, bazen de mahmurluğum derim." (*Dîvân-ı Kebîr*, IV/ 1837)

Hz. İkbâl de bir şiirinde "Bir müslüman âşık değilse kâfirdir." demiştir. Hz. Mevlâna da "Ben aşkı olmayan kişinin insanlığını inkâr ederim." (*Dîvân-ı Kebîr*, III/1610) buyurmuştur.

Bu şiirleri diğer şâirlerin şiirleri ile mukayese etmeyiniz; bu şiirler ilâhî aşk ile, kendinden geçmiş bir velînin gönlünden gelen sesleridir.

Bu sesler bazen insanı şaşırtır, bazen hiç bir şiirde duyulmayan mânevî zevkler verir.

Sayın okuyucularım, okuduğunuz herhangi bir şiirin zevkine varmadınızsa onu geçin, başka bir şiiri okuyun. Bazen bir şiirde bir iki beyit pek hoşunuza gider. O gazelin numarasını yazın, başka zaman tekrar okuyunuz. Hattâ hoşunuza giden beyitleri dostlarınıza da okuyun. O şiirin beraber zevkine varın, müşterek duygu sizi o şiirin derinliklerine indirecek, o zaman satırlar arasında Hz. Mevlâna'nın mübarek kalbinin heyecanla, ilâhî aşkla çarptığını duyacaksınız.

Sayın okuyucularım, *Dîvân-ı Kebîr*'den şiirler seçerken, sadece kendi beğendiklerimle kalmadım, Nicolson'un seçtiklerine, sayın Schimmel'in seçip Almancaya tercüme ettiklerine, Abdülbâki Göl-

pınarlı merhumun ve Mithat Baharî hazretlerinin *Güldeste*'lerine de baktım. En çok beğenilen şiirleri işaretledim.

Dört cilde böldüğümüz bu güldestede, her cildin sonunda o cilde aldığımız şiirlerin Firûzanfer yayınındaki ilk mısraları ile cilt ve sayfa numaralarını ayrıca bir cetvel halinde belirttik ki, araştırmacılar için kolaylık olsun! Bu şiirleri hissetmek, duymak saâdetine ererseniz, bu şiirleri seçerek tercüme eden Şefik Can'ı, bu âciz kulu, hayırla yâdetmenizi, hatalarını hoş görmenizi ve ruhuna Fâtîha okumak lütfunda bulunmanızı niyaz ederim.

Ey tanıdığım ve tanımadığım sevgili okuyucularım! Ey hikmet ve hakikati seven dostlar! Ey Hakk âşıkları! Sizi büyük veli Hz. Mevlâna'nın *Dîvân-ı Kebîr*'inden yaptığımız seçmelerle başbaşa bırakıyor, ben artık aradan çekiliyorum. Cümlemenizi hürmetle, sevgiyle selâmlar, size sağlıklar, esenlikler mânevî ve rûhânî zevkler, neşeler temennî ederim.*

5. 11. 1999

**Em. Öğretmen Albay
Şefik Can**

* Hasta yatağımda söylediğim bu ön sözü yazan, bazı araştırmalarımda bana yardımcı olan, Mevlâna âşığı Nur Artıran Hanımefendi'ye teşekkürlerimi arz ederim. ¶

Dîvân-ı Kebîr'in Mukaddimesi

الحمد لله الذى هدانا سبلنا وما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله. وصلى الله على نبيه ومحمد سيد المرسلين وعلى آله وصحبه اجمعين.
 اما بعد. فهذه الاسرار الروحانية والسفينة النوحية والتغاث القدسية والتفحات الانسية والالهامات الربانية والكشوف الصبوحية والواردات السبوحية والاشارات الغربية والعبارات العجيبة. غرر بحر العين ودر بحر الغيب. ديوان العشاق و ينوع الاذواق مصابح الضدور، صحاح اكارم الصدور، مفتاح اهل الحضور، مقامات احرار الغيوب، قلب قلوب ذوي القلوب. زهرة رياض الفؤاد، عيون مجالس العباد، تذكرة الاولياء المكملين، كيمياء سعادة الكملين، خطبة اخوان اليقين، اطواق اعناق المتقين، ذوالفقار الحق على المنافقين، واسكير ارواح البررة تحفة ارمغان السفارة، منطق طيور الجبروت، تيايح سكان الملكوت.

Bize doğru yolu bulduran, bizi bu nimetlere kavuşturan Allah'a hamd olsun. Eğer Cenâb-ı Hakk, bize doğru yolu göstermeseydi, biz, bu yolu bulamazdık. Allah'ın rahmeti, peygamberi ve peygamberlerin en büyüğü, efendisi Muhammed (s.a.v.)'e ve onun kerem sâhibi olan ve keremlere mazhar bulunan soyuna, sopuna olsun. Bundan sonra şunu iyi biliniz ki, bu Dîvân-ı Kebîr'de bulunan sözler rûhânî sırlardır. Hakk'a gönül verenler için Nûh'un gemisidir. Kutsal nefeslerdir. Rûha hoş gelen esintilerdir. Rabbânî ilhamlardır. Seher vaktindeki feyzlerin gönül gözünü açan keşfleridir. Noksanlardan münezzehtir olan Allah'tan gelen vâridâttır. Eşi bulunmaz işâretlerdir. Şaşılacak ibârelerdir. Bahr-ı ehâdiyetin nûrlarıdır. Gayb denizinin iri incileridir. Bu Dîvân Âşıklar Dîvânı'dır. Mânevî zevklerin kaynaklarıdır. Gönüllerin ışığıdır. Âşıklara, âriflere makbul olan gerçek sözlerdir. Huzur ehlinin anahtarındır. Gayb âlemindeki hür kişilerin makamlarıdır. Kalb sâhiplerinin kalplerinin kalbidir. Gönül bahçelerinin çiçeğidir. Bu Dîvân'daki sözler, has kulların meclislerine feyzler ve mânevî zevkler getiren akar sulardır. Vefîleri anan ve andran haberlerdir. Olgunlaşmış kişilere sa'âdet kimyâsıdır. Yakîne erişmiş kardeşlerin hutbesidir. Allah'ı seven, kötülüklerden sakınan erlerin boyunlarına gerdânlıktır. Bu sözler, münâfıklara Hakk'ın Zülfikâr'ıdır. Büyük ve hayırlı kişilerin rûhlarına iksirdir. Hakk yolunda sefere çıkanlara bir yolculuk armağanıdır. Ceberut kuşlarının dilidir. Melekût âlemindeki meleklerin tesbîhleridir.

(Dîvân-ı Kebîr, c. I, sahife 2)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

I. GAZELLER

1. Hakk'tan sayılamayacak kadar lûtuflar, ihsanlar; senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar, kusurlar.

Müstef'ülün, Müstef'ülün, Müstef'ülün, Müstef'ülün

(c. I, 3)

ای دل چه اندیشیده در عذر آن تقصیرها
زان سوی او چندان کرم زین سو خلاف و بیش و کم
زان سوی او چندان نعم زین سوی تو چندین خطا
زان سوی او چندان کشش چندان چشش چندان عطا
آن دم تو را او می کشد تا وارہاند مر تو را
آن لحظه ترساننده را با خود نمی بینی چرا
گاهی نهد در طبع تو سودای سیم و زر و زن
گاهی نهد در طبع تو سودای سیم و زر و زن
این سو کشان سوی خوشان و آن سو کشان با ناخوشان
یا بگذرد یا بشکند کشتی در این گرداب ها
چندان دعا کن در نهان چندان بنال اندر شبان
کز گنبد هفت آسمان در گوش تو آید صدا

- Ey gönül, işlediğin suçlara, kusurlara karşılık, Hakk'tan özür dilemek için neler düşünüyorsun? O'ndan sayılamayacak kadar lûtuflar, iyilikler, ihsanlar, vefâlar gelmede, senden de bunca hatalar, kusurlar, cefâlar görünmede...
- O'nun tarafından, bunca keremler, senden ise, mânâsız aykırı işler; O'ndan pek çok nimetler, senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar suçlar, günahlar...
- Senden bunca haset, bunca kötü düşünce, bunca dedi-kodu. O'ndan ise bunca ihsan, bunca lûtuf, bunca iyilikler.
- Yaptığın kötülüklerden, işlediğin günahlardan pişman olup da, candan Allah dediğin zaman, seni belâlardan kurtarmak için senin imdadına yetişen, sana o duyguyu veren, sana kendini hissettiren O'dur.

- İşlediğin günah yüzünden korkuyorsun, kurtulmaya çareler arıyorsun. Bir daha işlememeye karar veriyorsun, işte o anda bu duygularla için karıştığı, kendinden utandığın, kendini ayıpladığın, vicdanın sızladığı zaman düşünmüyor musun? Bu duyguları sana veren, bu pişmanlığa seni düşüren, senin içindedir. Sana çok yakındır. O'nu sen ne diye kendinde, kendi içinde göremiyor, hissedemiyorsun?
- O, seni bazen yaratılışına, kötü tabiatına bırakır, seni gümüş, altın, kadın sevdasına düşürür. Bazen de canına Hz. Mustafa'yı hayâl etmenin nûrunu verir de içini aydınlatır.
- Seni bazen bu tarafa çeker, iyi adamlara katar, bazen de o tarafa çeker, seni kötülere ulaştırır. Kurtuluş gemisini korkunç dalgalarla hırpalar, onu kırar, parçalar.
- Ey zavallı insan, bu düşüşlerden, bu hâllerden sakın ye'se kapılma; gizli gizli o kadar çok duâ et, geceleri, o kadar çok ağla, inle ki; sonunda yedi kat gökten kulağına kurtuluş sesleri gelsin.

2. Keşke uyuyabilseydim de, rüyada yüzünü gösterseydin.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün

(c. I, 7)

باشد که بگشایی دری گویی که برخیز اندر آ	بنشسته ام من بر درت تا بوک بر جوشد وفا
ای صد هزاران مرحمت بر روی خویت دایما	غرقست جانم بر درت در بوی مشک و عنبرت
عالم اگر برهم رود عشق تو را بادا بقا	ماییم مست و سرگران فارغ ز کار دیگران
صد قرن نو پیدا شود بیرون ز افلاک و خل	عشق تو کف برهم زند صد عالم دیگر کند
چون نام رویت می برم دل می رود والله ز جا	امروز ما مهمان تو مست رخ خندان تو
ای کاشکی در خوابم در خواب بنمودی لقا	گر زنده جانی یابمی من دامنش برتابمی
از آشنایان منقطع با بحر گشته آشنا	جان ها چو سیلابی روان تا ساحل دریای جان
الحمدلله گوید آن وین آه و لا حول و لا	سیلی روان اندر وله سیلی دگر گم کرده ره
بر بندگان خود را زده باری کرم باری عطا	ای آفتابی آمده بر مفلسان ساقی شده
وان چنگ زار از چنگ تو افکنده سر پیش از حیا	گل دیده ناگه مر تو را بدریده جان و جامه را
زیرا نهد لب بر لب تا از تو آموزد نوا	مقبلتین و نیک پی در برج زهره کیست نی
دف گفت می زن بر رخم تا روی من یابد بها	بدی بی تو چنگ و نی حزین برد آن کنار و بوسه این
تا آن چه دوشش فوت شد آن را کند این دم قضا	این جان پاره پاره را خوش پاره پاره مست کن
والله نگویم بعد از این هشیار شرحت ای خدا	حیفست ای شاه مهین هشیار کردن این چنین

- Sevgilim, belki vefâ ve merhametin coşar da, kapıyı açarsın; “Orada, ne bekliyorsun kalk, içeri gir!” diye seslenirsin ümidiyle ben senin yanında oturmuş bekliyorum.
- Ey pek güzel olan yüzünde her zaman yüzlerce lûtf, yüzlerce merhamet nûru parlayan sevgili! Canım, yanında senden gelen misk kokularına, anber kokularına gark olmuştur.
- Biz mest olmuşuz; başımız dönmede, başkalarının yaptıkları işlerle bizim ilgimiz yok. Dünya alt üst olsa, yakılsa, yıkılsa umurumuzda değil. Yeter ki senin aşkını kaybetmeyelim. Yeter ki senin aşkın ebedî olsun!
- İçimizde senin aşkın el çırpıda, yüzlerce başka âlemler yaratmada, göklerden de dışarda, ötelede yepyeni yüzlerce asırlar meydana gelmede.
- Bugün biz senin misâfiriniz. Güler yüzünüzün mesti olduğumuz için seni bırakıp başka yere gidemiyoruz. Sen öyle eşsiz bir güzelsin ki, Allah’a yemin ederim ki yüzünün güzelliğini düşününce, hayal edince, şu gönlüm beni bırakıp gidiyor.
- Kurtulmam için, gönlü uyanık bir can bulursam, onun eteğine yapışacağım, himmet isteyeceğim. Keşke uyuyabilseydim de rüyada yüzünü gösterseydin.
- Bütün canlar, can denizinden geldikleri, can denizini tanıdıkları, bildikleri için oraya doğru sel gibi akıp gidiyorlar da, başka tanıdıklardan, başka sevgililerden yüz çevirmişlerdir.
- Can denizine doğru koşan seller de çeşit çeşit. Bir sel var yüksek dağlardan kaynağını alarak, hayran hayran başını taşlara çarparak, köprü-rerek, ağlayarak, heyecanla feryat ederek, aslı olan can denizine doğru koşuyor, koşuyor. Bir sel de var ki yolunu kaybetmiş, birincisi; “Allah’a hamd olsun!” demede, ikincisi; “Lâ havle” okumada.¹
- Ey güneş gibi doğup, müflislere, yoksul kişilere sevgi şarabı sunan lûtfeden. Bir ihsanda bulun, o şaraptan bize de sun! Biz de yoksuluz, biz de şaşırıdık, yolumuzu kaybettik.
- Nasıl olmuşsa gül, ansızın seni görmüş, şaşırıp kalmış da elbisesini yitirmiş. Çeng senin çenginin sesini duymuş, feryada başlamış, utanıp başını önüne eğmiş.

¹ Niyâzi-i Mısırî hazretlerinin şu şiiri bu hakîkati belirtiyor:

“Hudâ davet eder elhamdülillah
 Bu can dosta gider elhamdülillah
 Hakikat şehrine çün rihlet oldu
 Gönül durmaz iver elhamdülillah.”

“Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh”; Allah’tan başka kimsede güç, kuvvet yoktur, anlamına gelen bir hadîsten alınan “Lâ havle”. Mü’minler, şaşırıdıkları, darda kaldıkları zaman “Lâ havle” derler.

- Zühre yıldızının burcunda en tâli'li olan kimdir? Ney'dir. Çünkü ney, dudağını senin dudağına koymuş, senden nâme öğreniyor.
- Çeng, sensiz kalınca fenalaşıyor, hasta, kötü bir varlık oluyor. Ney de sen olmayınca hüzünlerle doluyor, inlemeye, ağlamaya başlıyor. Çengi kucağına al, onu iyileştir! Ney'i de öp, okşa. Def de sana yalvarıyor. "Ne olur?" diyor, "Beni eline al! Yüzüme vur, vur, vur da senin vuruşlarınla yüzüm değerlendirilsin, âhenk yolunda meclise parlaklık gelsin."
- Bu parça parça olan canı al, onun her parçasına aşk şarabı içir, onu güzelce sarhoş et de dün gece elden kaçan fırsat şimdi yeniden gelsin!
- Ey yüce pâdişah; doğrusu bizim için bundan sonra ayık olmak ayıptır, yazıktır! Allah'ım sana yemin ederim ki, artık bundan sonra ben ayık olarak senin büyüklüğünü, gücünü, kuvvetini anlatamam, senden bahsedemem, ancak senin aşk şarabınla mest olunca dilim çözülür.

3. Gülün geçirdiği safhalar, başından geçen mâcerâlar.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün

(c. I, 13)

کای گل گریز اندر شکر چون گشتی از گلشن جدا	ای باد بی آرام ما با گل بگو پیغام ما
شکر خوش و گل هم خوش و از هر دو شیرینتر وفا	ای گل ز اصل شکری تو با شکر لایق تری
در دولت شکر بجه از تلخی جور فنا	رخ بر رخ شکر بنه لذت بگیر و بو بده
از گل بر آبر دل گذر آن از کجا این از کجا	اکنون که گشتی گلشکر قوت دلی نور نظر
بر آسمان رو از زمین منزل به منزل تا لقا	با خار بودی همنشین چون عقل با جانی قرین
زان جامه ها بدریده ای کربز لعلین قبا	ای گل تو این ها دیده زان بر جهان خندیده ای
کای هر که خواهد نردبان تا جان سپارد در بلا	گل های پار از آسمان نعره زنان در گلستان
از شیشه گلابگر چون روح از آن جام سما	هین از ترشح زین طبق بگذر تو بی ره چون عرق
بودیم ما همچون شما ما روح گشتمین الصلا	ای مقبل و میمون شما با چهره گلگون شما
ای بود ما آهن صفت وی لطف حق آهن ربا	از گلشکر مقصود ما لطف حقست و بود ما
ما را نمی خواهد مگر خواهیم شما را بی شما	آهن خرد آینه گر بر وی نهد زخم شرر

- Ey bir yerde duramayan, dinlenme nedir bilmeyen rüzgârımız! Güle bizden haber götür de de; "Gül bahçesinden kaçıp şekerle dost olan gül, nasıl oldu da yurdundan, anandan, babandan, kardeşlerinden arkadaşlarından ve sana gönül veren, senin için feryat edip duran bülbülden ayrıldın geldin, şekere karıştın, 'gülbeşeker' tatlısı oldun?"

- Ey gül! Neden şekere karıştın? Aslında sen, kendin şekersin, şeker gibi tatlısın, hoşsun. Şeker olduğun için, herkesten çok sen, şekere lâ-yıksın ama, neden gül bahçesine karşı vefâsızlıkta bulundun? Şeker de, gül de hoş, fakat vefâlı olmak her ikisinden de hoş, her ikisinden de tatlı.
- Ey gül, madem ki bahçeden ayrıldın gittin, sana bir iki sözüm var: O güzel yanağını şekerin yanağına koy da şekerden tat al, şeker gibi ol, şekere de bahçeden alıp götürdüğün hoş kokunu ver! O da gül gibi olsun. Ayrılığı göze aldın ama, bu ayrılıkta kazancın da var: Sen şekerin içine girdiğin için gül olarak oradan oraya götürülmekten, yolculuğun cefâsından, solup pörsümekten, yerlere atılmaktan, çiğnenmekten kurtuldun.
- Şimdi ‘gülbeşeker’ tatlısı oldun ya, seni yiyenlere gönül gıdâsısın, göz nûrusun. Bu yüzden artık gülden gönlünü çek; o nerede, bu nerede?
- Sen bahçede dikenle beraber oturuyorsun. Akıl gibi cana yakın idin, insana karıştın. Şekerle beraber iken şimdi insanla beraber oldun. Nûr oldun. Haydi şimdi de şu günahlarla kirlenmiş yeryüzünden gökyüzüne yüksel menzil menzil, konak konak tâ onunla mânen buluşma yerine kadar yürü!...
- Ey gül! Sen şimdi dünyaya yukarıdan bakıyorsun da, dünyadaki acâîp hâlleri gördüğün için dünyaya gülüyorsun. O yüzden elbiselerini yırtıyorsun. Ey kızıl kaftanlı, güçlü, kuvvetli yiğit er, ben senin hayranınım!
- Güller “Kim mânen Hakk’a ulaşmak için merdiven isterse, belânın, ızdırabın bir merdiven olduğunu bilsin de, başına gelenlerden şikâyet etmesin! Belâlardan korkmasın, canını belâlara atsın!” diye nâralar atarak, uçuşup saçılarak gökyüzünden gül bahçelerine yağmada...
- Kendine gel de, şu kaptan, gülsuyu çıkararak ustanın testisinden bir yolunu bulup ter gibi sız, o hapsedilmiş kaptan, bir rûh gibi kaç, kurtul.
- Ne de tâli’liyimşsiniz, ne de bahtınız yârmış! Benziniz gül gibi kıpkırmızı. Biz de sizin gibiydik, rûh olduk, kurtulduk. Haydi siz de rûh olun, bu kirli yeryüzünden kurtulun.
- Gülbeşekerden maksadımız, Hakk’ın lûtfuyla bizim varlığımızdır. Varlığımız sanki demir kırıntısı, Hakk’ın lûtfu ise mıkknatı!..
- Akıl da aynadır. Demirden ayna yapan aynacı, onu parlatmak, ayna hâline getirmek için ona çok eziyet etmedir de, bu yüzden olacak, ayna bizi istemiyor, bize gelmiyor, hep biz onu elimize alıyor, ona bakıyoruz. O bize şunları söylüyor ama, kulaklarımız gaflet pamuğu ile tıkalı olduğu için duyamıyoruz: “Ey insanlar, ben sizi sız siziz isterim!”

4. Ben çok eskiden sana gönül vermiştim, şimdi gel de sana canımı vereyim.

Müstef'îlün, Müstef'îlün, Müstef'îlün, Müstef'îlün
(c. I, 16)

ای عیسی پنهان شده بر طارم مینا بیا	ای یوسف آخر سوی این یعقوب نابینا بیا
یعقوب مسکین پیر شد ای یوسف برنا بیا	از هجر روزم قیر شد دل چون کمان بد تیر شد
گاوی خدایی می کند از سینه سینا بیا	ای موسی عمران که در سینه چه سیناهاست
در گور تن تنگ آدمم ای جان باهنا بیا	رخ زعفران رنگ آدمم خم داده چون چنگ آدمم
زان طره ای اندرهمت ای سر ارسلنا بیا	چشم محمد با نمت واشوق گفته در غمت
ای دیده بینا به حق وی سینۀ دانا بیا	خورشید پیشت چون شفق ای برده از شاهان سبق
دل داده ام دیر است من تا جان دهم جانا بیا	ای جان تو و جان ها چو تن بیجان چه ارزد خود بدن
اندر دل بیچاره ام چون غیر تو شد لا بیا	ای تو دوا و چاره ام نور دل صدپاره ام

- Ey Yûsuf, gözleri görmeyen Yakup'a gel. Ey gözlerde gizlenmiş olan İsâ, sen de şu gök kubbenin üstünden bir görün...
- Ayrılıktan ötürü gündüz karardı, gece gibi oldu. Gönlüm yay gibi idi, inceldi ok gibi oldu. Dertli Yakup ihtiyarladı, ey genç Yûsuf artık gel!
- Ey İmran oğlu Mûsâ! Senin Hakk'a yalvarman için, ne Tûr-ı Sînâ'lar var! İsrâîl oğulları buzağıya tapıyorlar. Artık Tûr-ı Sînâ'dan dön!... Bizi kurtarmaya gel!
- Benzim safran gibi sarardı. Boynum büküldü, çene düştü. Beden mezarında sıkıştım kaldım. Ey rûhu darlıktan kurtaran, rahata kavuşturan! Gel, beni benden, beni bedenden kurtar!
- Hz. Muhammed'i gözleyen gözüm, gamınla sana müştâkım diyor. "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." âyetinin sırrı, gel de o dağınık saçlar arasından yüzünü göster!²
- Sen, öyle büyüksün, öyle büyük bir nûr kaynağısın ki, şu güneş senin nûruna karşı sanki akşam kızılığı, ey bütün dünya padişâhlarını geride bırakan,, azîz varlık, ey Hakk ile gören göz, ey her şeyi bilen gönül! Gel!
- Dünyada mevcut bütün canlar, sana karşı canlıktan çıkıyorlar, beden oluyorlar. Hâlbuki sen, cansın, canlar canısın, cansız beden ne işe yarar? Ben çok eskiden, sana gönül vermiştim. Gel, ey sevgili gel de şimdi sana canımı da vereyim!

² Enbiyâ Sûresi 21/107. âyete işâret var.

- Ey sevgili, ilâcım de sensin, çârem de sensin. Yüz parça olmuş gönlümün nûru da sensin, çâresiz gönlümde, senden başka ne varsa hepsi yok oldu, beni kimsesiz bırakma! Gel!

5. Ömür kervanının kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının seslerini duymuyor musun?

Müstef'ülün, Müstef'ülün, Müstef'ülün, Müstef'ülün
(c. I, 17)

جان گفتم ای نادى خوش اهلا و سهلا مرحبا	آمد ندا از آسمان جان را که باز آ الصلا
یک بار دیگر بانگ زن تا بربریم بر هل اتی	سمعا و طاعة ای ندا هر دم دو صد جانت فدا
آخر کجا می خوانیم گفتا: برون از جان و جا	ای نادره مهمان ما بردی قرار از جان ما
بر چرخ بنهم نردبان تا جان بر آید بر علا	از پای این زندانبان بیرون کنم بند گران
دل بر غریبی می نهی این کی بود شرط وفا؟!	تو جان جان افزایشی آخر ز شهر ماستی
آن گنده پیر کابلی صد سحر کردت از دعا	آوارگی نوشت شده خانه فراموش شده
چون بر نمی گردد سرت چون دل نمی جوشد تو را!	این قافله بر قافله پویان سوی آن مرحله
ای بس رفیق و همفلس آن جا نشستے گوش ما	بانگ شتربان و جرس می نشنود از پیش و پس
نعره زنان در گوش ما که سوی شاه آ ای گدا	خلقی نشستے گوش ما مست و خوش و بیهوش ما

- Gökyüzünden cana; “Haydi geri dön!” diye bir ses geldi. Can da; “Ey beni çağıran yüce varlık, merhaba, geliyorum.” diye cevap verdi.
- Ses duydum; “Başüstüne, her an yüzlerce can sana fedâ olsun. Bir kere daha çağır da; (هل اتی)³ makâmına kadar uçayım.
- Ey bizim eşsiz misâfirimiz, bizim canımızın sabrını da, kararını da aldın. Seni nerede arayayım? Nerde bulayım? Seslenen “O, candan da, mekândan da dışarıdadır, O, çok üstün bir yerdedir.” dedi.
- Şu zindanda bulunanların, ayaklarına bağlanmış olan ağır zincirleri çözeyim, gökyüzüne de bir merdiven koyayım, koyayım da can, yücelere çıksın.
- Sen cana, canlar katan bir güzelsin. Sonra yabancı da değilsin, bizim şehrimizdensin. Öyle olduğu hâlde neden kendini garip sayıyorsun, yabancıymış gibi davranıyorsun? Bu hâl, dostluğa yakışır mı?

³ Bu beyitte İnsan Sûresi, 76/1. âyete işaret var. Bu âyeti tefsir edenler, insanın mad-dî varlığının çeşitli merhalelerden geçerek nihâyet bir damla meni hâlinde ana rahmine düştüğünü ve insanın henüz kendisinin atılacak bir şeyi olmadığına ve kemalin yoklukta olduğuna işaret etmekte.

- Âvâreliği, bir bir şerbet gibi içmişsin de kendi evinin yolunu bile unutmuşsun. Çok kötü huylu olan, Kâbil’li büyücü kadın, sana çok büyüler yapmış, bu yüzden nereden geldiğini, nereli olduğunu hatırlıyamıyorsun.
- Birini takip derek gelen, konup göçen kervanlar, hep o tarafa koşup gidiyorlar. Senin başın nasıl oluyor da dönmüyor? Yüreğin kabarmıyor? Neden hiç bir korku ve heyecanın yok?
- Kervan başının kervanın kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının seslerini duyuyor musun? O tarafta nice yol arkadaşlarımız, nice dostlarımız var. Hep bizi bekliyorlar.⁴
- Bir çok insanlar, orada bizi bekliyorlar, hepsi de bizim sarhoşumuz, hepsi de bize dalıp kendilerinden geçmişler. “Ey zavallı! Pâdişahın bekliyor. Haydi pâdişahın yanına gel.” diye kulağımıza bağıryorlar.

6. Dügünümüz dünyaya kutlu olsun!

Müstef’ilün, Müstef’ilün, Müstef’ilün, Müstef’ilün

(c. I, 31)

سور و عروسی را خدا ببرد بر بالای ما	بادا مبارک در جهان سور و عروسی های ما
ان الهموم اخرجت در دولت مولای ما	ان القلوب فرجت ان النفوس زوجت
داماد خوبان می شوی ای خوب شهرآرای ما	بسم الله امشب بر نوی سوی عروسی می روی
خوش می روی در کوی ما خوش می خرامی سوی ماخوش می جهی در جوی ما ای جوی و ای جویای ما	رقصی کنید ای عارفان چرخ زیند ای منصفان
در دولت شاه جهان آن شاه جان افزای ما	قومی مبار ز چون سنان خون خوار چون اجزای ما
این نادره که می پزد حلوای ما حلوای ما	خاموش کامشب مطبخی شاهست از فرخ رخی

- Bizim düğünümüz dünyaya kutlu olsun. Allah, bu düğünü, bu evlenmeyi bize uygun olarak tertipledi. Eşler birbirine çok uygun düştü. Bu düğün sebebiyle,
- Mevlâmızın lûtfuyla kalpler ferahladı. İnsanlar çift oldu, evlendi. Kerderler, gamlar gönüllerden çıkıp gitti.

⁴ Bu beyit Şirazlı Hâfız merhumun şu beytini hatırlatıyor:

مرا منزل جانان چه امن عیش چون هر دم
جرس فریاد میدارد که بر ندید محمل ها

“Sevgiliye giden yolun menzillerinde, konduğu yerlerde nasıl istirahat edeyim, nasıl zevk ve safâya dalayım ki, can; ‘Yükleri bağladınız mı?’ diye feryâd edip durma-da.”

- Ey şehrimizi süsleyen güzel! Allah'ın adıyla güzel bir gelin olarak gidiyorsun. Sen de bir güzele damat olmadasın.
- Köyümüzden ne de hoş gitmedesin. Bize ne de hoş salına salına gelmedesin; deremize ne de hoş çağlaya çağlaya akmadasın! Ey ırmağımız, ey bizi arayan dost!
- Cihân pâdişahının, bizim o canlara can katan pâdişahımızın devletinde oynayın, raks edin, ey ârifler, ey sûfiler, semâ edin!
- Halkın bir kısmı denizler gibi coşmada, dalgalar gibi secdeye kapanmada. Bir kısmı da kılıçlar gibi savaşmada, bütün cüz'lerimizin kanını içmede. Sus, sus ki bu gece o güzel yüzlü, uğurlu şâhımızın mutfağı açılmıştır. Ne de şaşılacak şey ki, helvamız (helva gibi tatlı olan sevgili) helva pişiriyor.⁵

7. Bu hoş koku, Yûsuf'un gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa(s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c. I, 12)

ای از تو آبستن چمن و ای از تو خندان باغ ها
ای از تو آبستن چمن و ای از تو خندان باغ ها
ای پاکتر از جان و جا آخر کجا بودی کجا
ای پاکتر از جان و جا آخر کجا بودی کجا
ای فتنه روم و حبش حیران شدم کاین بوی خوش
ای فتنه روم و حبش حیران شدم کاین بوی خوش
ای جویبار راستی از جوی یار ماستی
ای جویبار راستی از جوی یار ماستی
ای قیل و ای قال توخوش و ای جمله اشکال توخوش
ای قیل و ای قال توخوش و ای جمله اشکال توخوش
ماه تو خوش سال توخوش ای سال ومه چاکر تورا
ماه تو خوش سال توخوش ای سال ومه چاکر تورا

- Ey bahçeleri güldüren, çimenleri gebe bırakan âşıkların ilkbaharı, bizim sevgilimizden haberin var mı?
- Ey âşıkların feryadına koşan hoş kokulu rüzgâr. Ey candan da mekândan da temiz olan aziz varlık, sen neredeydin? Nerede kaldın, seni göreceğimiz geldi?
- Ey Rûm diyarının da, Habeş diyarının da fitnesi olan rüzgâr, şaşırdım kaldım, bu pek hoş, bu pek güzel koku, ya Yûsuf'un gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa (s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.
- Ey doğruluk ırmağı, sen bizim sevgilimizin arkından akıyorsun, sen getirdiğin hoş kokularla gönüllerin Tûr-ı Sînâ'sı oluyor, canlara can katıyorsun..
- Ey sözü, konuşması, bütün davranışları, hâlleri hoş olan sevgili! Ey “ay”ların, “yıl”ların kendine kul oldukları güzel, senin “ay”ın da hoş, “yıl”ın da hoş.

⁵ Bu şiiri Hz. Mevlâna oğlu Sultan Veled'in düğününde söylemiştir.

8. Gül de senin lûtfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe hâline gelsin!

Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün, Müstef'ilün
(c. I, 29)

ما را چو تابستان ببر دل گرم تا بستان ما	ای از ورای پرده ها تاب تو تابستان ما
انگور گردد غوره ها تا پخته گردد نان ما	تا سبزه گردد شوره ها تا روضه گردد گورها
آخر ببین کاین آب و گل چون بست گرد جان ما؟	ای آفتاب جان و دل ای آفتاب از تو خجل
تا صد هزار اقرارها افکند در ایمان ما	شد خارها گلزارها از عشق رویت بارها
تا ره بری سوی احد جان را از این زندان ما	ای صورت عشق ابد خوش رو نمودی در جسد
روزی غریب و بوالعجب ای صبح نورافشان ما	در دود غم بگشا طرب روزی نما از عین شب
کو گوش هوش آورد تو تا بشنود برهان ما	کو دیده ها درخورد تو؟ تا دررسد در گرد تو
ریحان به ریحان گل به گل از حبس خارستان ما	آمد ز جان بانگ دهل تا جزوها آید به کل

- Ey perdenin arkasından ışığı, nûru görünen sevgili, senin ışığın, sıcaklığın bize yaz mevsimi oldu, bizim de yaz mevsimi gibi gönlümüz sıcak, gel bizi al, gül bahçemize kadar, çek götür!
- Gel, gel de senin lûtfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe hâline gelsin. Koruklar tatlılaşsın, üzüm olsun, ekmeğimiz pişsin.
- Ey can güneşi, ey gönül güneşi, ey güzelliği ile güneşi bile utandıran güzel, gel, gel de bizim zavallı hâlimizi gör, şu balçık beden, canı nasıl tutmuş bırakmıyor?
- Yüzünün sevdâsı ile dikenlikler, nice defalar gül bahçesi hâline geldi de güzel yaratma gücüne olan imanımızı artırdı.
- Ey ebedî aşk! Şu gönlümüzde kendini gösterip, canımızı balçık zindanından kurtararak, tek olan, eşi olmayan Allah'a yönelttin.
- Ey nûrlar saçan sabahımız! Gamlı ve kederli olduğumuz zamanlarda gönlümüzdeki gam dumanlarını dağıt, bize şevk ver, neşe lûtfet. Tâli'imizin karanlık gecesinde; bir gündüz, görülmemiş, işitilmemiş, şaşılacak bir gündüz meydana getir.
- Nerede o gözler ki onu izlesin; nerede hakikatleri duyacak kulak, burhanları düşünecek akıl?
- "Cüz'ler külle gidiyor. Reyhan reyhana, gül güle kavuşuyor, her şey bizim dikenliğimizin hapisanesinden kurtuluyor." diye can diyarından davul sesleri gelmeğe başladı.

9. Ey söylenmemiş, gönülde kalmış gam, ey uyuşmuş akıl defolun gidin!

Müfte'ülün, Müfte'ülün, Müfte'ülün, Müfte'ülün
(c. I, 36)

دفع مده دفع مده ای مه عیار بیا	خواجه بیا خواجه بیا خواجه دگر بار بیا
تشنهٔ مخمور نگر ای شه خماری بیا	عاشق مهجور نگر عالم پرشور نگر
بلبل سرمست تویی جانب گلزار بیا	پای تویی دست تویی هستی هر هست تویی
یوسف دزدیده تویی بر سر بازار بیا	گوش تویی دیده تویی وز همه بگزیده تویی
بار دگر رقص کنان بی دل و دستار بیا	ای ز نظر گشته نهان ای همه را جان و جهان
ماه شب افروز تویی ابر شکر بار بیا	روشنی روز تویی شادی غم سوز تویی
گاه میا گاه مرو خیز به یک بار بیا	ای علم عالم نو پیش تو هر عقل گرو
ای خرد خفته برو دولت بیدار بیا	ای شب آشفته برو وی غم ناگفته برو
مرهم مجروح بیا صحت بیمار بیا	ای نفس نوح بیا وی هوس روح بیا

- Hoca gel, hoca gel, hoca bir kere daha gel! Ey hileci ay, gelmem deme, gel!
- Senden ayrı düşmüş âşığın hâlini gör. Kötülüklerle dolu olan dünyaya bak, ey hapishâneci pâdişah, mahmur susamış görmemezlikten gelme!
- El de ayak da sensin, her var olanın varlığına sebep de yine sensin! Sarhoş bülbül de sensin, haydi gül bahçesine gel!
- Kulak da sensin, göz de sensin, her şeyin seçilmiş de sensin, sen kuyudan çıkarılarak satılmış Yûsuf'un, kölelerin satıldığı pazara gel!
- Gözde gizlenmişsin görünmezsin, hâlbuki sen herkese can verirsin, bir kere de güle, oynaya gönülsüz ve sarıksız olarak gel!
- Günün aydınlığı sensin, gamı yakan yandıran sevinç sensin, gecelerin aydınlığı, ay ışığı sensin, ey tatlılıklar, şekerler yağdıran bulut gel!
- Ey yepyeni dünyanın bayrağı! Her akıl ve fikir sana rehin olarak verilmiştir, bazen geliyorsun, bazen gelmiyorsun, böyle yapma; bir daha dönmek üzere tamamıyla gel!
- Ey perişan kâbuslarla dolu olan gece git! Bir daha gelme! Ey söylenmemiş, gönülde gömülü kalmış gam, ey uyuşmuş akıl, defolun gidin, sizi istemiyorum! Ey uyanık baht, ey devlet gel, gel!
- Ey Nûh'un nefesi! Ey rûhun hevesi gel! Ey yaralanmış kişinin merhem gel! Ey hastanın sağlığı gel!

10. Gölge bazen nûrun yanında olur, bazen de onda yok olur.

Müfte'îlün, Müfte'îlün, Müfte'îlün, Müfte'îlün
(c. I, 41)

راست بگو شمع رخت دوش کجا بود کجا	شمع جهان دوش نبد نور تو در حلقهٔ ما
دولت آن جا که در او حسن تو بگشاد قبا	سوی دل ما بنگر کز هوس دیدن تو
دولت آنجا که درو حسن تو بگشاد قبا	دوش گجا بود مهت! خیمه و خیل سپهت؟
گشته بود همچو دلم مسجد لا حول و لا	دوش به هر جا که بدی دانم کامروز ز غم
بدرک بالصبح بدا هیچ نومی و نفی	دوش همی گشتم من تا به سحر ناله کنان
نور کی دیدست که او باشد از سایه جدا	سایه نوری تو و ما جمله جهان سایهٔ تو
پهلوی او هست خدا محو در او هست لقا	گاه بود پهلوی او گاه شود محو در او
تا چو بکاهد بکشد نور خدایش به خدا	سایه زده دست طلب سخت در آن نور عجب
لا یتناهی و لان جات بضعف مددا	شرح جدایی و درآمیختگی سایه و نور
بی سببی قد جعل الله لکل سببا	نور مسبب بود و هر چه سبب سایهٔ او
هر کی نه چون آینه گشتست ندید آینه را	آینهٔ همدگر افتاد مسبب و سبب

- Ey yüzünün nûru ile cihânı aydınlatan sevgili, dün gece bizim aramızda yoktun. Bu yüzden biz karanlıkta kaldık. Yüzünün nûru dün gece neredeydi?
- Gönlümüze bak da şaşır kal! Çünkü gönül, senin güzel yüzünü siper ederken heyecandan eriyip yok olduğu hâlde, seni siper etmeye doymadı. Bırak gönül senin uğruna erisin yok olsun. Ama ey ay yüzlü güzel! Senin ömrün uzadıkça uzasın!..
- Dün gece, nûrlar saçan ay yüzün nereye doğmuştu? Otağın nereye kurulmuştu? Adamların, ordun nerede konaklamıştı? Sen değil, senin güzelliğın nerede elbisesini çıkarır, nerede soyunursa devlet oradadır. Mutluluk oradadır.
- Dün gece nerede bulundunsa bulundun, o hususta bir şey bilmiyorum ama, bugün şunu biliyorum ki; bugün de benden ayrı kalırsan, sabrım, kararım tükenir de; “Lâ havle” mescidi de gönlüm gibi gamlarla yıkılır gider.
- Dün gece seher vaktine kadar inleyerek, feryatlar ederek döndüm, dolaştım. Sabah oldu da gözümü bile yummadım.
- Ey aziz varlık! Sen bir nûrun gölgesisin. Biz de cümle cihan senin gölgeniz. Nûrun gölgeden ayrı düştüğünü kim gördü?
- Gölge, bazen nûrun yanında olur. Bazen de onda yok olur, gider. Yanbaşında ise, onunla beraberdir. Onunla bir sıradadır. Onda yok olmuşsa, onunla buluşmuştur, ona kavuşmuştur.
- Onunla buluşup yok olunca, Allah'ın nûru onu alsın, Allah'a çeksin

Alınan Gazellerin Firûzanfer Basımına Göre Farsça İlk Mısraları, Cilt ve Sahife Numaraları

Safya No	Firûzanfer Nüshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
17	(c. I, 3)	ای دل چه اندیشیده در عذر آن تقصیرها	(1)
18	(c. I, 7)	بنشسته ام من بر درت تا بوک بر جوشد وفا	(2)
20	(c. I, 13)	ای باد بی آرام ما با گل بگو پیغام ما	(3)
22	(c. I, 16)	ای یوسف آخر سوی این یعقوب نابینا بیا	(4)
23	(c. I, 17)	آمد ندا از آسمان جان را که بازاً الصلا	(5)
24	(c. I, 31)	بادا مبارک در جهان سور و عروسی های ما	(6)
25	(c. I, 12)	ای نوبهار عاشقان داری خیر از یار ما؟	(7)
26	(c. I, 29)	ای از ورای پرده ها تاب تو تابستان ما	(8)
27	(c. I, 36)	خواجه بیا خواجه بیا خواجه دگر بار بیا	(9)
28	(c. I, 41)	شمع جهان دوش نبند نور تو در حلقه ما	(10)
29	(c. I, 19)	امروز دیدم یار را آن رونق هر کار را	(11)
30	(c. I, 46)	دی بنواخت یار من بنده غم رسیده را	(12)
31	(c. I, 39)	آه که آن صدر سرا می ندهد بار مرا	(13)
32	(c. I, 40)	طوق جنون سلسله شد باز مکن سلسله را	(14)
33	(c. I, 47)	ای که تو ماه آسمان ماه کجا و تو کجا	(15)
34	(c. I, 50)	ای بگرفته از وفا گوشه کران چرا چرا	(16)
35	(c. I, 55)	شب قدر است جسم تو کز او یابند دولت ها	(17)
36	(c. I, 54)	از این اقبالگاه خوش مشو یک دم دلا تنها	(18)
38	(c. I, 57)	مسلمانان مسلمانان چه باید گفت یاری را	(19)
39	(c. I, 58)	رسید آن شه رسید آن شه بیارایند ایوان را	(20)
40	(c. I, 62)	بهار آمد بهار آمد سلام آورد مستان را	(21)
41	(c. I, 59)	تو از خواری همی نالی نمی بینی عنایت ها	(22)
42	(c. I, 59)	رستم از این نفس و هوا زنده بلا مرده بلا	(23)
43	(c. I, 69)	چه باشد گر نگاریم بگیرد دست من فردا	(24)
44	(c. I, 85)	از بهر خدا بنگر در روی چو زر جانا	(25)
45	(c. I, 81)	ای ساقی جان پر کن آن ساغر پیشین را	(26)
46	(c. I, 87)	جانا سر تو یارا مگذار چنین ما را	(27)
46	(c. I, 89)	یک پند ز من بشنو خواهی نشوی رسوا	(28)
47	(c. I, 88)	شاد آمدی ای مه رو ای شادی جان شاد آ	(29)
48	(c. I, 82)	معشوقه به سامان شد تا باد چنین بادا	(30)
49	(c. I, 90)	ای شاد که ما هستیم اندر غم تو جانا	(31)
50	(c. I, 74)	گر زان که نه ای طالب جوینده شوی با ما	(32)
51	(c. I, 84)	چون گل همه تن خندم نه از راه دهان تنها	(33)
52	(c. I, 92)	زهی باغ زهی باغ که بشکفت ز بالا	(34)
53	(c. I, 97)	رفتم به سوی مصر و خریدم شکری را	(35)
54	(c. I, 78)	ساقی ز شراب حق پر دار شرابی را	(36)
55	(c. I, 100)	بیا ای جان نو داده جهان را	(37)
56	(c. I, 101)	بسوزانیم سودا و جنون را	(38)
57	(c. I, 114)	اندر دل ما تویی نگارا	(39)
58	(c. I, 115)	ای جان و قوام جمله جان ها	(40)
59	(c. I, 118)	بنمود وفا از این جا	(41)
60	(c. I, 122)	دیدم رخ خوب گلشنی را	(42)
61	(c. I, 120)	تا چند تو پس روی به پیش آ	(43)

Safya No	Firûzanfer Nûshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
63	(c. I, 129)	مشکن دل مرد مشتری را	44
64	(c. I, 124)	ساقی تو شراب لامکان را	45
65	(c. I, 125)	گفتی که گزیده ای تو بر ما	46
66	(c. I, 132)	در میان پرده خون عشق را گلزارها	47
67	(c. I, 133)	غمزه عشقت بدان آرد یکی محتاج را	48
68	(c. I, 138)	سکه رخسار ما جز زر مبادا بی شما	49
68	(c. I, 140)	درد ما را در جهان درمان مبادا بی شما	50
69	(c. I, 139)	رنج تن دور از تو ای تو راحت جان های ما	51
70	(c. I, 141)	جمله باران تو سنگند و نوی مرجان چرا؟	52
70	(c. I, 143)	دوش من پیغام کردم سوی تو استاره را	53
71	(c. I 186)	ای میرآب بگشا آن چشمه روان را	54
73	(c. I, 194)	خواهم گرفتن اکنون آن مایه صور را	55
74	(c. I, 203)	آمد بهار خرم آمد نگار ما	56
76	(c. I, 198)	ای صوفیان عشق بدرید خرقه ها	57
76	(c. I, 156)	ای هوس های دلم بیا بیا بیا بیا	58
77	(c. I, 163)	بروید ای حرفیان، بکشید یار ما را	59
78	(c. I, 200)	نام شتر به ترکی چه بود بگو دوا	60
80	(c. I, 219)	چو اندرآید یارم چه خوش بود به خدا	61
81	(c. I, 222)	رویم و خانه بگیریم پهلوی دریا	62
83	(c. I, 211)	باز بنفشه رسید جانب سوسن دوتا	63
84	(c. I, 164)	چو مرا به سوی زندان بکشید تن ز بالا	64
85	(c. I, 201)	شب رفت و هم تمام نشد ماجرای ما	65
86	(c. I, 181)	دل چو دانه ما مثال آسیا	66
87	(c. I, 235)	مرا بدید و نبرسید آن نگار چرا؟	67
88	(c. I, 180)	ای تو آب زندگانی فاسقتنا	68
89	(c. I, 185)	از بس که ریخت جرعه بر خاک ما ز بالا	69
90	(c. I, 193)	جانا قبول گردان این جست و جوی ما را	70
90	(c. I, 197)	ای بنده بازگرد به درگاه ما بیا	71
92	(c. I, 196)	در جنبش اندرآور زلف عبرفشان را	73
93	(c. I, 165)	اگر آن میی که خوردی به سحر نبود گیرا	74
94	(c. I, 228)	بیار آن که قرین را سوی قرین کشدا	75
95	(c. I, 227)	به جان پاک تو ای معدن سخا و وفا	76
96	(c. I, 166)	چمنی که تا قیامت گل او به بار بادا	77
97	(c. I, 220)	ز بامداد سعادت سه بوسه داد مرا	78
98	(c. I, 169)	رو ترش کن که همه روترشانند این جا	79
99	(c. I, 246)	صد دهل می زند در دل ما	80
100	(c. I, 251)	پیشتر آ پیشتر ای بوالوفا	81
101	(c. I, 26)	هر لحظه وحی آسمان آید به سر جان ها	82
102	(c. I, 28)	ای شاه جسم و جان ما خندان کن دندان ما	83
104	(c. I, 106)	مرا حلوا هوس کردست حلوا	84
104	(c. I, 96)	لب را تو به هر بوسه و هر لوت میالا	85
105	(Y. nûsha)	پنبه ز گوش دور کن دیده عشق برکشا	86
105	(c. I, 217)	چه نیکبخت کسی که خدای خواند تو را	87
106	(c. I, 64)	تو دیدی هیچ عاشق را که سیری بود از این سودا؟!	88
107	(c. I, 214)	درخت اگر متحرک بدی ز جای به جا	89
108	(c. I, 33)	می ده گزافه ساقیا تا کم شود خوف و رجا	90
109	(c. I, 179)	گر تو عودی سوی این مجمر بیا	91

Safya No	Firûzanfer Nûshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
110	(c. I, 188)	این جا کسبست پنهان خود را مگیز تنها	(92)
111	(c. I, 128)	ما را سفری فتاد بی ما	(93)
112	(c. I, 207)	ای که به هنگام درد راحت جانی مرا	(94)
112	(c. I, 131)	من چو موسی در زمان آتش شوق و لقا	(95)
113	(c. I, 196)	در جنبش اندرآور زلف عبرفشان را	(96)
114	(c. I, 258)	گر بنخسی شبی ای مه لقا	(96)
115	(c. I, 123)	دیدم شه خوب خوش لقا را	(97)
116	(c. I, 51)	گر تو ملولی ای پدر جانب یار من بیا	(98)
118	(c. I, 86)	ای گشته ز تو خندان بستان و گل رعنا	(99)
119	(c. I, 167)	کی بپرسد جز تو خسته و رنجور تو را	(100)
120	(c. I, tercî' 8)	بلبل سرمست برای خدا	(101)
121	(c. I, 199)	ای خان و مان بمانده و از شهر خود جدا	(102)
122	(c. I, 298)	آه از این زشتان که مه رو می نمایند از نقاب	(103)
124	(c. I, 302)	در هوایت بی قرارم روز و شب	(104)
125	(c. I, 291)	ای خواب به جان تو زحمت بیری امشب	(105)
126	(c. I, 258)	گر بنخسی شبی ای مه لقا	(106)
127	(c. I, 259)	پیش کش آن شاه شکرخانه را	(107)
128	(c. I, 260)	چرخ فلک با همه کار و کیا	(108)
129	(c. I, 239)	کرانی ندارد بیابان ما	(109)
130	(c. I, 256)	داد دهی ساغر و پیمانہ را	(110)
131	(c. I, 178)	می شدی غافل ز اسرار قضا	(111)
132	(c. I, 177)	ای بگفته در دلم اسرارها	(112)
133	(c. I, 172)	در میان عاشقان عاقل مبا	(113)
133	(c. I, 170)	تا به شب ای عارف شیرین نوا	(114)
134	(c. I, 225)	بپخته است خدا بهر صوفیان حلوا	(115)
135	(c. I, 266)	هیچ نومی و نفی ریح علی الغور هفا	(116)
136	(c. I, 215)	من از کجا غم و شادئ این جهان ز کجا!	(117)
137	(c. I, 171)	چون نمایی آن رخ گلرنگ را	(118)
138	(c. I, 190)	با آن که می رسانی آن باده بقا را	(119)
139	(c. I, 216)	روم به حجره خیاط عاشقان فردا	(120)
140	(c. I, 226)	برفت یار من و یادگار ماند مرا	(121)
141	(c. I, 15)	ای نوش کرده نیش را بی خویش کن باخویش را	(122)
142	(c. I, 264)	لی حبیب حبه یشوی الحشا	(123)
143	(c. I, 263)	به شکرخنده اگر می ببرد جان مرا	(124)
144	(c. I, 265)	راح بفیها و الروح فیها	(125)
144	(c. 7, tercî' 4)	ای دروغا شب آمد همه گشتیم جدا	(126)
145	(c. 7, tercî' 7)	مستی و عاشقی و جوانی و یار ما	(127)
146	(c. 7, tercî' 5)	آنچ دیدی تو ز درد دلم افزود بیا	(128)
148	(c. I, 310)	باز آمد آن مهی که ندیدش فلک به خواب	(129)
149	(c. I, 305)	آواز داد اختر بس روشنست امشب	(130)
149	(c. I, 295)	الا ای روی تو صد ماه و مهتاب	(131)
150	(c. I, 315)	چشم ها و نمی شود از خواب	(132)
151	(c. I, 309)	واجب کند چو عشق مرا کرد دل خراب	(133)
152	(c. I, 294)	بریده شد از این جوی جهان آب	(134)
153	(c. I, 314)	تو را که عشق نداری تو را رواست بخسب	(135)
154	(c. I, 300)	کو همه لطف که در روی تو دیدم همه شب؟!	(136)
154	(c. I, 293)	مهمان توام ای جان زنهار مخسب امشب	(137)

Safya No	Firûzanfer Nûshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
155	(c. I, 313)	رباب مشرب عشقتست و مونس اصحاب	(138)
156	(c. I, 304)	هیچ می دانی چه می گوید رباب؟	(139)
157	(c. I, 307)	کار همه معیان همچون زرست امشب	(140)
158	(c. I, 296)	مخسب ای یار مهمان دار امشب	(141)
158	(c. I, 316)	چونک درآیم به غوغای شب	(142)
159	(c. I, 312)	به جان تو که مرو از میان کار مخسب	(143)
160	(c. I, 436)	گفتا: که کیست بر در گفتم: کمین غلامت	(144)
161	(c. I, 437)	هر جور کز تو آید بر خود نهم غرامت	(145)
162	(c. I, 428)	این چنین پابند جان میدان کیست؟	(146)
163	(c. I, 389)	چون دلت با من نباشد همنشینی سود نیست	(147)
165	(c. I, 440)	امروز شهر ما را صد رونق ست و جانست	(148)
165	(c. I, 396)	در ره معشوق ما ترسندگان را کار نیست	(149)
166	(c. I, 384)	عاشقان را گر چه در باطن جهانی دیگرست	(150)
167	(c. I, 365)	می دان که زمانه نقش سوداست	(151)
168	(c. I, 367)	دل آمد و دی به گوش جان گفت	(152)
168	(c. I, 405)	به خدا کت نگذارم که روی راه سلامت	(153)
170	(c. I, 406)	چند گویی که چه چاره ست و مرا درمان چیست	(154)
171	(c. I, 407)	چشم پر نور که مست نظر جانانست	(155)
172	(c. I, 409)	تا نلغزی که ز خون راه پس و پیش ترست	(156)
173	(c. I, 412)	آنک بی باده کند جان مرا مست کجاست؟	(157)
174	(c. I, 422)	ای که رویت چو گل و زلف تو چون شمشادست	(158)
175	(c. I, 404)	هله ای آنک بخوردی سحری باده که نوشت	(159)
176	(c. I, 423)	مگر این دم سر آن زلف پریشان شده است؟	(160)
177	(c. I, 403)	گر تو پنداری به حسن تو نگاری هست نیست	(161)
178	(c. I, 424)	دلبری و بی دلی اسرار ماست	(162)
179	(c. I, 425)	عاشقان را جیست و جو از خویش نیست	(163)
180	(c. I, 385)	خلق های خوب تو بیشتر دود بعد از وفات	(164)
181	(c. I, 401)	اندر آ ای مه که بی تو ماه را استاره نیست	(165)
182	(c. I, 325)	که دید ای عاشقان شهری که شهر نیکبختانست	(166)
183	(c. I, 326)	حالت ده و حیرت ده ای مبدع بی حالت	(167)
184	(c. I, 322)	آمده ام که تا به خود گوش کشان کشانمت	(168)
185	(c. I, 321)	آن خواجه را از نیم شب بیماری پیدا شده ست	(169)
186	(c. I, 323)	آن نفسی که باخودی یار چو خار آیدت	(170)
187	(c. I, 331)	زان شاه که او را هوس طبل و علم نیست	(171)
188	(c. I, 480)	چه گوهری تو که کس را به کف بهای تو نیست	(172)
189	(c. I, 329)	بیابید بیابید که گلزار دمیده ست	(173)
190	(c. I, 332)	این خانه که پیوسته در او بانگ چغانه ست	(174)
191	(c. I, 413)	من نشستم ز طلب وین دل پیچان نشستم	(175)
192	(c. I, 341)	بیا کامروز ما را روز عیدست	(176)
192	(c. I, 351)	طیب درد بی درمان کدامست؟	(177)
193	(c. I, 357)	چو آن کان کرم ما را شکارست	(178)
194	(c. I, 364)	تا نقش خیال دوست با ماست	(179)
195	(c. I, 343)	ز همراهان جدایی مصلحت نیست	(180)
195	(c. I, 333)	اندر دل هر کس که از این عشق اثر نیست	(181)
196	(c. I, 337)	بستی چشم یعنی وقت خوابست	(182)
197	(c. I, 342)	مرا چون تا قیامت یار اینست	(183)
198	(c. I, 355)	در این خانه کژی ای دل گهی راست	(184)

Safya No	Firûzanfer Nûshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
199	(c. I, 358)	نگار خوب شکریار چونست!؟	(185)
200	(c. I, 356)	تو را در دلبری دستی تمامست	(186)
201	(c. I, 347)	قرار زندگانی آن نگارست	(187)
201	(c. I, 369)	در شهر شما یکی نگارست	(188)
202	(c. I, 368)	گویم سخن شکرنبات	(189)
203	(c. I, 441)	بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست	(190)
204	(c. I, 390)	ساربانان اشتران بین سر به سر قطار مست	(191)
206	(c. I, 395)	عشق اندر فضل و علم و دفتر و اوراق نیست	(192)
207	(c. I, 442)	بر عاشقان فریضه بود جیست و جوی دوست	(193)
207	(c. I, 454)	جان سوی جسم آمد و تن سوی جان نرفت	(194)
208	(c. I, 463)	هر نفس آواز عشق می رسد از چپ و راست	(195)
209	(c. I, 501)	اندر آغیش بی تو شادان نیست	(196)
211	(c. I, 500)	امشب از چشم و مغز خواب گریخت	(197)
212	(c. I, 503)	خیز که امروز جهان آن ماست	(198)
212	(c. I, 498)	عشق جز دولت و عنایت نیست	(199)
213	(c. I, 470)	پیش چنین ماه رو گیج شدن واجیست	(200)
214	(c. I, 508)	مرغ دلم باز پریدن گرفت	(201)
215	(c. I, 504)	پیشتر آ روی تو جز نور نیست	(202)
216	(c. I, 517)	نفسی بهوی الحیب فارت	(203)
217	(c. I, 497)	فعل نیکان محرض نیکيست	(204)
217	(c. I, 414)	روز و شب خدمت تو بی سر و بی پا چه خوشست	(205)
218	(c. I, 477)	وجود من به کف یار جز که ساغر نیست	(206)
219	(c. I, 386)	چون نداری تاب دانش چشم بگشا در صفات	(207)
221	(c. I, 427)	در دل و جان خانه کردی عاقبت	(208)
222	(c. I, 339)	سماع آرام جان زندگانیست	(209)
223	(c. I, 455)	آن روح را که عشق حقیقی شعار نیست	(210)
224	(c. I, 479)	به حق آن که در این دل بجز ولای تو نیست	(211)
225	(c. I, 478)	ستیزه کن که ز خوبان ستیزه شیرینست	(212)
226	(c. I, 516)	ای ز بگه خاسته سر مست مست	(213)
227	(c. I, 474)	بیا که عاشق ماهست وز اختران پیداست	(214)
228	(c. I, 479)	بخند بر همه عالم که جای خنده تو راست	(215)
229	(c. I, 471)	کالبد ما ز خواب کاهل و مشغول خاست	(216)
229	(c. I, 465)	باز در آمد به بزم مجلسیان دوست دوست	(217)
230	(c. I, 462)	یوسف کنعانیم روی چو ماهم گواست	(218)
231	(c. I, 379)	ای کرده میان سینه غارت	(219)
232	(c. I, 380)	آن خواجه اگر چه تیزگوش است	(220)
233	(c. I, 378)	ای گشته ز شاه عشق شهامت	(221)
234	(c. I, 371)	گر جام سپهر زهرپیماست	(222)
235	(c. I, 374)	پرسید کسی که ره کدامست؟	(223)
236	(c. I, 375)	مر عاشق را ز ره چه بیمست!؟	(224)
237	(c. I, 382)	ای از کرم تو کار ما راست	(225)
237	(c. I, 393)	جمع ناشید ای حریفان زانک وقت خواب نیست	(226)
238	(c. I, 394)	چشمه ای خواهم که از وی جمله را افزایش است	(227)
239	(c. I, 398)	از سقا هم ربهم بین جمله ابرار مست	(228)
240	(c. I, 464)	کار ندارم جز این کارگه و کارم اوست	(229)
241	(c. I, 461)	شاه گشادست رو دیده شه بین که راست؟	(230)
242	(c. I, 510)	همچو گل سرخ برو دست دست	(231)

Safya No	Firūzanfer Nūshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
243	(c. I, 476)	ز آفتاب سعادت مرا شرباتست	(232)
243	(c. I, 496)	صوفیان آمدند از چپ و راست	(233)
244	(c. I, 509)	باز به بط گفت که صحرا خوشست	(234)
245	(c. I, 515)	باز رسیدیم ز میخانه مست	(235)
246	(c. I, 514)	خانه دل باز کبوتر گرفت	(236)
247	(c. I, 485)	به حق چشم خمار لطیف تابانت	(237)
247	(c. I, 484)	سه روز شد که نگارین من دگرگونست	(238)
249	(c. I, 443)	از دل به دل برادر گویند روز نیست	(239)
250	(c. I, 400)	چون نظر کردن همه اوصاف خوب اندر دلست	(240)
251	(c. I, 402)	نقش بند جان که جان ها جانب او مایلست	(241)
252	(c. I, 450)	از بامداد روی تو دیدن حیات ماست	(242)
253	(c. I, 449)	جانا جمال روح بسی خوب و بافرست	(243)
255	(c. I, 456)	ما را کنار گیر تو را خود کنار نیست	(244)
256	(c. I, 445)	این طرفه آتشی که دمی برقرار نیست	(245)
257	(c. I, 446)	گر چپ و راست طعنه و تشنیع بیهده ست	(246)
258	(c. I, 448)	امروز روز نوبت دیدار دلبرست	(247)
259	(c. I, 447)	ای گل تو را اگر چه رخسار نازکست	(248)
259	(c. I, 444)	ساقی! بیار باده که ایام بس خوشست	(249)
260	(c. I, 505)	کار من اینست که کاریم نیست	(250)
262	(c. I, 506)	کیست که او بنده رای تو نیست؟	(251)
263	(c. I, 512)	کیست در این شهر که او مست نیست؟	(252)
264	(c. I, 492)	تو مردی و نظرت در جهان جان نگریست	(253)
264	(c. I, 483)	هر آنچه دور کند مر تو را ز دوست بدست	(254)
265	(c. I, 468)	ای غم اگر مو شوی پیش منت بار نیست	(255)
266	(c. I, 458)	امروز چرخ را ز مه ما تحیر است	(256)
267	(c. I, 381)	آن ره که بیامدم کدماست	(257)
268	(c. I, 518)	ای دل فرورو در غمش کالصبر مفتاح الفرج	(258)
269	(c. II, 1000)	آنچ گل سرخ قبا می کند	(259)
270	(c. II, 959)	اگر دل از غم دنیا جدا توانی کرد	(260)
271	(c. II, 945)	ندا رسید به جان ها که چند می پایید؟!	(261)
272	(c. II, 941)	ز بعد خاک شدن یا زیان بود یا سود	(262)
273	(c. II, 919)	ببرد خواب مرا عشق و عشق خواب برد	(263)
274	(c. II, 939)	به پیش تو چه زند جان و جان کدام بود؟!	(264)
275	(c. II, 943)	نماز شام چو خورشید در غروب آید	(265)
276	(c. II, 995)	دیدن روی تو هم از بامداد	(266)
277	(c. II, 952)	ز شمس دین طرب نوبهار باز آید	(267)
277	(c. II, 961)	جهان را بدیدم وفا بی ندارد	(268)
278	(c. II, 936)	مرا عقیق تو باید شکر چه سود کند؟!	(269)
279	(c. II, 1001)	آه در آن شمع منور چه بود!	(270)
280	(c. II, 950)	سپاس آن عدمی را که هست ما بر بود	(271)
281	(c. II, 994)	دوست همان به که بلاکش بود	(272)
282	(c. II, 963)	دل من که باشد که تو را نباشد؟!	(273)
283	(c. II, 999)	از سوی دل لشکر جان آمدند	(274)
284	(c. II, 1007)	گفت کسی خواجه سنایی بمراد	(275)
285	(c. II, 928)	هزار جان مقدس فدای روی تو باد	(276)
286	(c. II, 915)	بیا که ساقی عشق شراب باره رسید	(277)
287	(c. II, 913)	بگو به گوش کسانی که نور چشم منند	(278)

Safya No	Firūzanfer Nūshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
288	(c. II, 931)	مها به دل نظری کن که دل تو را دارد	(279)
289	(c. II, 938)	سخن به نزد سخنندان بزرگوار بود	(280)
291	(c. II, 993)	زان ازلی نور که پرورده اند	(281)
291	(c. II, 898)	بانگ زدم من که دل مست کجا می رود؟	(282)
292	(c. II, 921)	سخن که خیزد از جان ز جان حجاب کند	(283)
294	(c. II, 934)	میان باغ گل سرخ های و هو دارد	(284)
295	(c. II, 927)	به باغ بلبل از این پس حدیث ما گوید	(285)
296	(c. II, 937)	فراغتی دهدم عشق تو ز خویشاوند	(286)
297	(c. II, 882)	جامه سیه کرد کفر نور محمد رسید	(287)
298	(c. II, 926)	حبیب کعبه جانست اگر نمی دانید	(288)
300	(c. II, 922)	چو عشق را هوس بوسه و کنار بود	(289)
301	(c. II, 929)	ز عشق آن رخ خوب تو ای اصول مراد	(290)
302	(c. II, 907)	مده به دست فراقت دل مرا که نشاید	(291)
303	(c. II, 909)	چه پادشاست که از خاک پادشا سازد!	(292)
304	(c. II, 878)	صحرا خوشست لیک چو خورشید فر دهد	(293)
306	(c. II, 876)	تا چند خرقه بردم از بیم و از امید	(294)
307	(c. II, 900)	بگیر دامن لطفش که ناگهان بگریزد	(295)
308	(c. II, 924)	به روح های مقدس ز من سلام برید	(296)
309	(c. II, 916)	درخت و برگ برآید ز خاک این گوید	(297)
310	(c. II, 871)	آمد بهار خرم و رحمت نثار شد	(298)
311	(c. II, 869)	خیاط روزگار به بالای هیچ مرد	(299)
312	(c. II, 870)	چشمم همی پرد مگر آن یار می رسد	(300)
313	(c. II, 862)	قومی که بر براق بصیرت سفر کنند	(301)
314	(c. II, 861)	لفظی نماند کان صنم خوش لقا نکرد	(302)
315	(c. II, 864)	بلبل نگر که جانب گلزار می رود	(303)
316	(c. II, 905)	شدم ز عشق به جایی که عشق نیز نداند	(304)
317	(c. II, 920)	کسی که عاشق آن رونق چمن باشد	(305)
318	(c. II, 901)	اگر دمی بنوازد مرا نگار چه باشد!؟	(306)
318	(c. II, 903)	اگر مرا تو نخواهی دلم تو را نگذارد	(307)
319	(c. II, 809)	طرفه گرمابه بانی کو ز خلوت برآید	(308)
320	(c. II, 787)	آنچ روی تو کند نور رخ خور نکند	(309)
322	(c. II, 802)	می رسد یوسف مصری همه اقرار دهید	(310)
323	(c. II, 775)	هله هس دار که در شهر دو سه طرازند	(311)
324	(c. II, 785)	ما نه زان محتشمانیم که ساغر گیرند	(312)
325	(c. II, 822)	عشق اکنون مهربانی می کند	(313)
326	(c. II, 820)	هر چه آن خسرو کند شیرین کند	(314)
327	(c. II, 810)	باز شیرینی با شکر آمیختند	(315)
329	(c. II, 819)	اندک اندک جمع مستان می رسند	(316)
330	(c. II, 826)	ای خدا از عاشقان خشنود باد	(317)
330	(c. II, 821)	خنده از لطف حکایت می کند	(318)
331	(c. II, 801)	عشرتی هست در این گوشه غنیمت دارید	(319)
332	(c. II, 824)	عاشقان پیدا و دلبر ناپدید	(320)
333	(c. II, 828)	هر که را اسرار عشق اظهار شد	(321)
335	(c. II, 813)	موشکی صندوق را سوراخ کرد	(322)
336	(c. II, 840)	بعد از سماع گویی کان شورها کجا شد!؟	(323)
336	(c. II, 836)	گر نخسبی شبکی جان چه شود!؟	(324)
338	(c. II, 831)	هر زمان لطفتم همی در پی رسد	(325)

Safya No	Firûzanfer Nûshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
339	(c. II, 830)	صاف جان ها سوی گردون می رود	(326)
339	(c. II, 833)	مرگ ما هست عروسی ابد	(327)
340	(c. II, 852)	جز لطف و جز حلاوت خود از شکر چه آید؟!	(328)
342	(c. II, 812)	خنب های لایزالی جوش باد	(329)
343	(c. II, 827)	نه فلک مر عاشقان را بنده باد	(330)
343	(c. II, 804)	صنما گر ز خط و خال تو فرمان آرند	(331)
344	(c. II, 770)	همه را بیازمودم ز تو خوشترم نیامد	(332)
345	(c. II, 835)	گل خندان که نخندند چه کند؟!	(333)
346	(c. II, 803)	بر سر کوی تو عقل از سر جان برخیزد	(334)
347	(c. II, 865)	جانا بیار باده که ایام می رود	(335)
347	(c. II, 867)	چندان حلاوت و مزه و مستی و گشاد	(336)
349	(c. II, 883)	جان من و جان تو بود یکی ز اتحاد	(337)
349	(c. II, 879)	صبح آمد و صحیفه مصقول برکشید	(338)
350	(c. II, 798)	نگگ عالم شدن از بهر تو ننگی نبود	(339)
352	(c. II, 773)	سحری چو شاه خویان به وثاق ما درآمد	(340)
352	(c. II, 783)	ای دریغا که حریفان همه سر بنهاندند	(341)
353	(c. II, 800)	گر نخسی ز تواضع شبکی جان چه شود؟!	(342)
354	(c. II, 793)	هست مستی که مرا جانب میخانه برد؟	(343)
355	(c. II, 771)	هله عاشقان بکوشید که چو جسم و جان نماند	(344)
355	(c. II, 790)	واقف سرمد تا مدرسه عشق گشود	(345)
356	(c. II, 796)	وای آن دل که بدو از تو نشانی نرسد	(346)
358	(c. II, 774)	به میان دل خیال مه دلگشا درآمد	(347)
359	(c. II, 805)	یا رب این بوی که امروز به ما می آید	(348)
359	(c. II, 844)	گر ساعتی ببری ز اندیشه ها چه باشد؟!	(349)
360	(c. II, 847)	پیمانانه ایست این جان پیمانانه این چه داند؟!	(350)
362	(c. II, 841)	باز آفتاب دولت بر آسمان برآمد	(351)
362	(c. II, 842)	آن ماه کو ز خوبی بر جمله می دواند	(352)
364	(c. II, 849)	ای آن که از عزیزی در دیده جات کردند	(353)
365	(c. II, 853)	مر بحر را ز ماهی دایم گزیر باشد	(354)
365	(c. II, 843)	در عشق زنده باید کز مرده هیچ ناید	(355)
366	(c. II, 848)	از چشم پرخمارت دل را قرار ماند؟!	(356)
368	(c. II, 857)	گفتی که: در چه کاری با تو چه کار ماند؟!	(357)
368	(c. II, 881)	آه که بار دگر آتش در من فتاد	(358)
369	(c. II, 872)	این عشق جمله عاقل و بیدار می کشد	(359)
370	(c. II, 858)	وقتی خوشست ما را لایب نبیید باید	(360)
371	(c. II, 859)	نی دیده هر دلی را دیدار می نماید	(361)
372	(c. II, 782)	خبرت هست که در شهر شکر ارزان شد	(362)
373	(c. II, 778)	از دلم صورت آن خوب ختن می نرود	(363)
374	(c. II, 767)	صنما جفا رها کن کرم این روا ندارد	(364)
375	(c. II, 789)	از دلم صورت آن خوب ختن می نرود	(365)
376	(c. II, 757)	وصف آن مخلدوم می کن گر چه می رنجد حسود	(366)
377	(c. II, 761)	چو سحرگاه ز گلشن مه عتبار برآمد	(367)
378	(c. II, 754)	می خرامد آفتاب خویرویان ره کنید	(368)
379	(c. II, 759)	دل من رای تو دارد سر سودای تو دارد	(369)
380	(c. II, 749)	مست آمد دلبرم تا دل برد از بامداد	(370)
381	(c. II, 762)	بدرد مرده کفن را به سر گور بر آید	(371)
382	(c. II, 595)	آن را که درون دل عشق و طلبی باشد	(372)

Safya No	Firūzanfer Nūshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
383	(Bir yazmadan)	بده زلفط مرا راه پیشت ای معبود	(373)
384	(c. II, 806)	یا رب این بوی خوش از روضه جان می آید	(374)
385	(c. II, 550)	پنبه ز گوش دور کن بانگ نجات می رسد	(375)
385	(c. II, 863)	آتش پریر گفت نهانی به گوش دود	(376)
386	(c. II, 745)	آمدم تا رو نهم بر خاک پای یار خود	(377)
387	(c. II, 780)	بر سر آتش تو سوختم و دود نکرد	(378)
388	(c. II, 765)	هله نومید نباشی که تو را یار براند	(379)
389	(c. II, 748)	فخر جمله ساقیانی ساغرث در کار باد	(380)
390	(c. II, 747)	ای طربناکان ز مطرب التماس می کنید	(381)
391	(c. II, 727)	از دلبر ما نشان کی دارد؟	(382)
392	(c. II, 728)	دشمن خویشم و یار آنک ما را می کشد	(383)
393	(c. II, 764)	مشو ای دل تو دگرگون که دل یار بداند	(384)
394	(c. II, 740)	مشک و عنبر گر ز مشک زلف یارم بو کند	(385)
394	(c. II, 763)	خنک آن کس که چو ما شد همگی لطف و رضا شد	(386)
395	(c. II, 758)	دل من کار تو دارد گل و گلنار تو دارد	(387)
396	(c. II, 717)	آن کس که به بندگیت آید	(388)
397	(c. II, 742)	عشق عاشق را ز غیرت نیک دشمن رو کند	(389)
398	(c. II, 700)	آن خواجه خوش لقا چه دارد؟!	(390)
399	(c. II, 730)	اینک آن مرغان که ایشان بیضه ها زرین کنند	(391)
400	(c. II, 729)	اینک آن جویی که چرخ سبز را گردان کند	(392)
401	(c. II, 698)	آن کس که ز تو نشان ندارد	(393)
402	(c. II, 685)	دل با دل دوست در حنین باشد	(394)
403	(c. II, 706)	روزم به عیادت شب آمد	(395)
404	(c. II, 722)	ما مست شدیم و دل جدا شد	(396)
405	(c. II, 702)	پرکندهگی از نفاق خیزد	(397)
406	(c. II, 674)	چنان کز غم دل دانا گریزد	(398)
407	(c. II, 677)	عجب آن دلبر زیبا کجا شد؟	(399)
407	(c. II, 670)	پریر آن چهره یارم چه خوش بود!	(400)
408	(c. II, 664)	دلی دارم که گرد غم نگرود	(401)
409	(c. II, 658)	بگو دل را که گرد غم نگرود	(402)
410	(c. II, 684)	ز رویت دسته گل می توان کرد	(403)
411	(c. II, 682)	یکی لحظه از او دوری نباید	(404)
412	(c. II, 673)	کسی کز غمزه ای صد عقل بندد	(405)
413	(c. II, 669)	چو شب شد جملگان در خواب رفتند	(406)
414	(c. II, 686)	ای مطرب جان چو دف به دست آمد	(407)
414	(c. II, 586)	سعادت جو دگر باشد و عاشق خود دگر باشد	(408)
415	(c. II, 532)	مر عاشقان را پند کس هرگز نباشد سودمند	(409)
416	(c. II, 597)	امروز جمال تو بر دیده مبارک باد	(410)
417	(c. II, 617)	چشم از پی آن باید تا چیز عجب ببند	(411)
418	(c. II, 589)	شکایت ها همی کردی که بهمن برگ ریز آمد	(412)
418	(c. II, 525)	بی گاه شد بی گاه شد خورشید اندر چاه شد	(413)
419	(c. II, 578)	مرا عهدیست با شادی که شادی آن من باشد	(414)
420	(c. II, 574)	مرا عاشق چنان باید که هر باری که برخیزد	(415)
421	(c. II, 567)	نباشد عیب پرسیدن تو را خانه کجا باشد؟	(416)
421	(c. II, 940)	ربود عشق تو تسبیح و داد بیت و سرود	(417)
422	(c. II, 731)	پیش از آن کاندلر جهان باغ و می و انگور بود	(418)
423	(c. II, 538)	گر آتش دل برزند بر مؤمن و کافر زند	(419)

Safya No	Firūzanfer Nūshası	Gazelin İlk Mısraı	Gazel No
424	(c. II, 911)	به روز مرگ چو تابوت من روان باشد	(420)
425	(c. II, 534)	رو آن رباهی را بگو: مستان سلامت می کنند	(421)
426	(c. II, 577)	چو برقی می جهد چیزی عجب آن دلستان باشد؟	(422)
427	(c. II, 631)	نومید مشو جانا کاومید پدید آمد	(423)
427	(c. II, 633)	شمس و قمرم آمد سمع و بصرم آمد	(424)
428	(c. II, 629)	عاشق چو منی باید می سوزد و می سازد	(425)
429	(c. II, 628)	ای دوست شکر بهتر یا آنک شکر سازد؟	(426)
430	(c. II, 638)	ملولان همه رفتند در خانه ببندید	(427)
431	(c. II, 650)	آن سرخ قیایی که چو مه پار برآمد	(428)
432	(c. II, 651)	مهتاب برآمد کلک از گور برآمد	(429)
432	(c. II, 612)	بگذشت مه روزه عید آمد و عید آمد	(430)
433	(c. II, 545)	بی تو به سر می نشود با دگری می نشود	(431)
434	(c. II, 648)	ای قوم به حج رفته کجائید؟ کجائید؟	(432)
435	(c. II, 637)	برانید برانید که تا بازنمائید	(433)
436	(c. II, 652)	تدبیر کند بنده و تقدیر نداند	(434)
437	(c. II, 644)	تا نقش تو در سینه ما خانه نشین شد	(435)
438	(c. II, 610)	نان پاره ز من بستان جان پاره نخواهد شد	(436)
439	(c. II, 649)	بر چرخ سحرگاه یکی ماه عیان شد	(437)
440	(c. II, 642)	در خانه نشسته بت عیار کی دارد؟	(438)
440	(c. II, 655)	از بهر خدا عشق دگر یار مدارید	(439)
441	(c. II, 636)	بمیرید بمیرید در این عشق بمیرید	(440)
442	(c. II, 581)	مه دی رفت و بهمن هم بیا که نوبهار آمد	(441)
443	(c. II, 579)	دگر باره سر مستان ز مستی در سجود آمد	(442)
445	(c. II, 585)	مرا دلبر چنان باید که جان فتراک او گیرد	(443)
446	(c. II, 584)	یکی گولی همی خواهم که در دلبر نظر دارد	(444)
447	(c. II, 615)	خواب از بی آن آید تا عقل تو بستاند	(445)
447	(c. II, 851)	ای آنک پیش حسنت حوری قدم دو آید	(446)
448	(c. II, 546)	هین سخن تازه بگو تا دو جهان تازه شود	(447)
449	(c. II, 540)	مستی سلامت می کند پنهان پیامت می کند	(448)
449	(c. II, 692)	رفتیم بقیه را بقا باد	(449)
450	(c. II, 561)	طوطی جان مست من از شکری چه می شود!	(450)
451	(c. II, 570)	بهار آمد بهار آمد بهار خوش عذار آمد	(451)
452	(c. II, 568)	چو آمد روی مه رویم چه باشد جان که جان باشد؟!	(452)
453	(c. II, 662)	اگر عالم همه پر خار باشد	(453)
455	(c. II, 611)	ای خفته شب تیره هنگام دعا آمد	(454)
456	(c. II, 656)	مرغان که کنون از ققص خویش جدائید	(455)
456	(c. II, 571)	بیا کامشب به جان بخشی به زلف یار می ماند	(456)
457	(c. II, 558)	یار مرا چو اشتران باز مهار می کشد	(457)
458	(c. II, 591)	چه بویست این چه بویست این؟ مگر آن یار می آید؟	(458)
458	(c. II, 892)	آمد شهر صیام سنجق سلطان رسید	(459)

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	7
<i>DİVÂN-I KEBİR</i> 'İN MUKADDİMESİ	15
I. GAZELLER	17
1. Hakk'tan sayılamayacak kadar lûtuflar, ihsanlar; senden ise sayılamayacak kadar çok hatalar, kusurlar.	17
2. Keşke uyuyabilseydim de, rüyada yüzünü gösterseydin.....	18
3. Gülün geçirdiği safhalar, başından geçen mâcerâlar.....	20
4. Ben çok eskiden sana gönül vermiştim, şimdi gel de sana canımı vereyim.	22
5. Ömür kervanının kalkmak üzere olduğunu haber veren çanlarının seslerini duymuyor musun?	23
6. Düğünümüz dünyaya kutlu olsun!.....	24
7. Bu hoş koku, Yûsuf'un gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa(s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.	25
8. Gül de senin lûtfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe hâline gelsin!	26
9. Ey söylenmemiş, gönülde kalmış gam, ey uyuşmuş akıl defolun gidin!	27
10. Gölge bazen nûrun yanında olur, bazen de onda yok olur.	28
11. Başını ayak altına alınca, yıldızların üstüne ayak basarsın.	29
12. Kendinden, kendi varlığından kurtulmuş bir canda zevk içinde zevk vardır.	30
13. Aşk, insanı yok eder, var eder, gönülsüz bırakır.	31
14. Delilik zincirini sakın ayağımdan çözme!.....	32
15. Melekler, gökyüzü pencerelerinden başlarını çıkarsınlar, yeryüzüne eğilip seni siper etsinler.	33
16. Yıldızlar bile senin nûrunu görüp kendilerinden utanırlar.	34
17. (Na't) Peygamberimiz, Efendimize hitap!.....	35
18. Bütün güzellerin, güzellikleri onun güzellik denizinden bir damla.	36
19. Gül kendi güzelliği ile, bir güzellik bağışlayanın bulunduğu şahitlik eder.....	38
20. Onunla gizli gizli konuş, bütün sırlarını, dileklerini çekinmeden söyle!	39
21. Bahar mevsimi gül bahçesine canları davet etti.	40
22. Sana Firavun'a yakışan debdebe, yücelik gerekse; aşkı geri ver!.....	41
23. Ben ilâhî tecelli ile yerinden kopmuş, parçalanmış bir dağ gibiyim.	42
24. Sen benim canımsın, ben cansız nasıl yaşarım?	43
25. Gerisin geriye git, bizi de beraber götür!.....	44
26. Üzüm şarabı İsa ümmetindir, Mansur şarabı da Muhammed ümmetine mahsustur.	45
27. Sen yaralara merhemsin, dertlere dermansın.....	46
28. Ben göklere bile aşk ateşi attım, onları tutuşturdum.....	46
29. Senin sevgini idrak hususunda bizler çocuklar gibiyiz. Ey can gel de bizi çocukluktan kurtar.	47
30. Aşk geldi, benim elimi bağladı, düşüncelerim dağıldı.	48
31. Biz senin güzelliğinin sunduğu şarapla mest olmuşuz.	49
32. Âşıklar meclisinin tek bir mumu başka meclisin yüzlerce mumuna değer.	50
33. Ben yalnız ağızla değil, gül gibi bütün bedenimle gülüyorum.	51
34. Böyle güzel bir bağ gönüllerde bile düzenlenmemiştir.	52
35. Bu dünyada gördüğümüz güzellikleri, güzel eserleri, canları Hakk'a götürürler.....	53
36. Senin aşkın, çorak toprağı bile gül bahçesi haline getirir.	54
37. Sen eşeğe binmişsin de, ondan bundan; "Eşek nerede?" diye soruyorsun.	55
38. Gel, akli sarhoş edelim, uyutalım.....	56
39. Biz dünyada senden başka güzel göremiyoruz.	57
40. Seni görmediğimiz hâlde, nasıl oluyor da seni seviyoruz?	58

41. Ölüm buraya yol bulup gelemez! 59
42. Sevgilinin yüzü. 60
43. Ey insan, tâlhlisin, Allah seni çok seviyor, başkalarına vermediğini sana vermiş. 61
44. Ey zamânenin Nûh'u! Şu demir atmış tabiat gemisini yürüt de, ezilenleri kurtar! 63
45. O şarabı sun da sâkî, sen bizi değil canımızı mest et!..... 64
46. Güneş de, güneş gibi binlercesi de sana hasret çekmektedir. 65
47. Benlik dikenlerini gönlün ayağından çıkar da içindeki gül bahçelerini seyret! 66
48. Meyve zamanında bahçeye gel de, yüzlerce Hallac'ı darağacında asılı gör!..... 67
49. Siz yoksanız, içtiğim şarabın neşesi de, zevki de olmasın!..... 68
50. Canımızın gül bahçesi, sızsız gül bitirmesin!..... 68
51. Bir gül bahçesine benzeyen yüzün ebedî olarak ter ü tâze kalsın. 69
52. Sen gelince, bedenimin her zerresi neşelenir. 70
53. Dün gece bir yıldızla sana haber gönderdim. 70
54. Anaların rahimlerinde bulunan çocuklar bile senin lûtfunla oynarlar. 71
55. Hakk'ı araştırma yolları..... 73
56. Bu dünya gurbetinde nasılsınız? 74
57. Gönül, sözlerle dopdolu, fakat söylemeğe imkân yok!..... 76
58. Zor durumdayım, saçların gibi perişan bir haldeyim. 76
59. Onun güneş gibi ışık saçan yüzü, başka güzellerin güzelliğini söndürür..... 77
60. Hakka dönüş yolu..... 78
61. Kokulu bahar rüzgârı gelir, benim yüzümü, gözümü, saçlarımı okşar. 80
62. Sen ayrılık nedir görmedin, Allah sana ayrılığı göstermesin..... 81
63. Bu dünyada gördüğün bahardan başka gizli bir bahar daha var!..... 83
64. Zindanda Yûsuf gibi bir arkadaş bulan kişi zindandan çıkmak ister mi?..... 84
65. Âhirete yolculuk=Hayat Yolu. 85
66. Gönül buğday tanesi gibidir. Biz de değirmen gibiyiz. 86
67. Eğer O, güzelliklerin arkasında gizlenmeseydi, peygamberler gelir miydi? 87
68. Biz aşk susuzlarıyız, istek testilerimizi aldık, sana geldik, bize su ver! 88
69. Allah'ı seven, O'na candan bağlanan yok olmaz. 89
70. Şarap, bizim kederli ve gamlı huyumuzu aldı, bize kendi huyunu verdi..... 90
71. Ey ölüler arasında yaşayan diri! Ölülerin kokusu seni rahatsız etmiyor mu? 90
73. Boy atan, mi'rac eden ağaçlar, sanki bahçelerde göklere merdiven koymuşlardır. 92
74. Sen, kokuya, renge takılıp kalmışsın, onların esiri olmuşsun. 93
75. Aklını başına al da sen can ile arkadaş ol! 94
76. Deniz kenarına git de, denize; "Ey deniz, coşma, dalgalanma!" de, deniz seni dinler mi? 95
77. Dilerim, sevgilinin bana verdiği gamın biri, bin olsun!..... 96
78. Aşk benden doğmadı, aşk beni doğurdu. Ben aşkın çocuğuyum. 97
79. Çevrene uy! 98
80. Buluşma günü için kendine çekidüzen ver!..... 99
81. Ey vefâlî kişi, bizden, benden vazgeç! 100
82. Garip olan rûh, mekânsızlık âleminin özlemini çeker. 101
83. Allah'ım canı yarattın ama ona cefâlar verdin!..... 102
84. Benim canım mânâ helvası istiyor. 104
85. Dudağını her öpüşe verme onu kirltme..... 104
86. Gaflet pamuğunu kulağından çıkar, aşk gözünü aç! 105
87. Nûrlu gözlere kul ol köle ol! 106
88. Sevdaya doymuş âşık var mıdır?..... 107
89. Başarı için çalışmak uğraşmak gerek..... 108

90. Ne ekmek ver, ne huzur ver, ne de uyku, ben yalnız seni istiyorum 109
91. Gönül sıfatı elde ettinse, gönül gibi ayaksız başsız gel! 110
92. Burada gizli birisi var, kendini yalnız sanma 111
93. Bize Hakk yolunda “biz”siz olarak bir yolculuk nasib oldu. 112
94. Ey dertli zamanımda canımın rahatı olan Allahım! 112
95. Onun aşk nağmelerinden yeryüzü coşmuş köpürmüştü..... 113
96. Koşa koşa gelen bahar rüzgarı dünyayı güldürüyor. 114
96. Sevgili bu gece uyuma! 115
97. Seni seven dostların sana yaptıkları iyilikler sana Hakk’ın bir iltifatıdır. 116
98. Ben canımın minneti altında kalmak istemiyorum. Çünkü ben artık
canla değil aşkla diriyim..... 118
99. Senin güzel yüzünü görünce gül de, gül bahçesi de gülmeğe başladı. 119
100. İnsanı büyüleyen güzel yüzünü gösterince mihnet ordusu, keder
ordusu bozguna uğrar. 120
101. Ey bülbül! Senin sıcak ve sevgi ile dolu olan nefesin bahçe
gelinlerinin gıdasıdır 121
102. Hacdən dönen hacılara hitap! 122
103. Çarşafa âşık olma! Renkli bir leşe cânım deme!..... 124
104. Ben aşk kervanı içinde sonsuzluğa doğru gece gündüz yol almadayım. 125
105. Uykuya sesleniş 126
106. Gece gelince gayb âleminin güneşi doğar. 127
107. O, öyle üstün bir varlıktır ki, çürümüş gitmiş ölüye bile can verir..... 128
108. Sen Allah’ın varlığı önünde bir yoktan ibaretsin..... 129
109. Bizim gönül kuşlarımızın dilinden anlayacak bir kulak bulunsaydı 130
110. Gönle yabancı olan, gönlün dilinden anlamayan, bu kâfir bedene ne oldu? 131
111. Dünyada kaza ve kader tarafından yaralanmayan kimse yoktur! 132
112. Ey ayağıma batan gam dikenlerini çıkararak, beni zorluklardan,
sıkıntılardan kurtaran aziz varlık! 133
113. Âşıklar ve akıllılar! 133
114. Sen bu dünyada pek garibsin, pek garibsin, söyle sen nerelisin? 134
115. Can manâ helvası yediği zaman göklere, ötelere arşa yükselir. 135
116. O kapısından kovarsa, beni tertemiz hâle sokar, mânevî kirlerden arındırır. 136
117. Hz. Âdem bir yılın yüzünden cennetten kurtuldu. Sen bu dünyada insan
şeklinde yılanlarla yaşıyorsun! 137
118. Sen yüzünü gösterince cansız sandığımız varlıklar canlanır! 138
119. Senin nûrunda ben zaman zaman Mustafa (s.a.v.)’in nûrunu görüyorum..... 139
120. Kader terzisi! 140
121. Ben onun güverciniyim, beni kovsa bile evinin damının çevresinde uçarım..... 141
122. Yamalı hırka giymekle insan derviş olmaz! 142
123. Aşkın içi, özü anlatılacak, açıklanacak bir şey değildir! 143
124. Onun can alışı, bedenimin bütün zerrelerini mest eder..... 144
125. Aşk şarabı! 144
126. Rüzgâr âşık olmasaydı böyle esip durmazdı..... 145
127. Dilenciden bir şey dilenmek akıl kârı değildir 146
128. Aşkının ateşi benim bütün sabrımı, kararımı yaktı..... 148
129. Sevgili geldi, hiç bir su ile sönmeyecek aşk ateşini gönlümüze düşürdü..... 149
130. Yıldızlar bana; “Bu gece çok aydınlık, çok parlak!” diye seslendiler. 149
131. Senin güzel yüzünün nûrundan her mescitte benim güneşten bir mihrabım var!. 150
132. Gözler hırsla, göz çukurlarında cıva gibi kararsız hâle gelmiş! 151
133. Bu dünyada başa gelen belâ lokmalarını yiyip sindirmeyen
ilahî aşka ulaşamaz..... 152
134. Dünyada gördüğün güzellerin gül gibi olan yanaklarındaki
renkler de o bahçededir 153
135. Madem ki aşkın yok, git bol bol uyu! 154

136. Uyku geldi, bütün insanları kaptı uyuttu. Ama ben uyumadım.
 Seni düşündüm. 154
137. Ey güzellerin pâdişahi! Sakin bu gece uyuma! 155
138. Rebab aşk kaynağıdır. 156
139. Rebab inleyerek, gözyaşları dökerek neler söylüyor? 157
140. Yanını yere koyup uyuma! Sevgili yanındadır. 158
141. Bu gece Hakk da uyanıktır, bizler de uyanığız. 158
142. Gecenin hakikatini gören uyumak istemez. 159
143. Bir gece de sevgilinin hatırı için uyuma! 160
144. Dedim, dedi. 161
145. Sözünün tatlılığını istedikleri için ağzından çıkan harfler, kelimeler oynarlar. 162
146. Onun gönlüne düşen dermanı olmayan dert, kimin derdidir? 163
147. Dünya hayatında ızdıraptan ve gamdan kaçtıkça sen ham kalırsın. 165
148. Sen sus da harfsiz dilsiz o söylesin! 165
149. Allah'ı seven, herhangi bir insana kul olmaz! 166
150. Akıl, aşk, ma'rifet insanı hakikatin damına çıkararak birer merdivendir. 167
151. Daralan gönül gerçek gönül değildir. 168
152. Gül bahçesinde geçen aşk sırrını bir gül bilir, bir de ağlayan bülbül! 168
153. Tamamıyla kendinden geç, kendinden kurtul! 170
154. Sen perde arkasında oturmuş görünmeyene iman edilir mi diyorsun. 171
155. O güzel yüzde ilahî nûru görmeyen şeytandan da aşağıdır. 172
156. Bu zamanda insan çalanlar, altın çalanlardan daha fazla! 173
157. Güzel bakışların arkasında bulunan nerededir? 174
158. Her zerre, herşey senin aşkının mesti değil midir? 175
159. Can şarabı. 176
160. Dünya işlerine ait herşeyden haberi olanların, onun varlığından
 haberleri yoktur. 177
161. Senin gibi bir güzelin bulunduğunu sanıyorsan aldanıyorsun. 178
162. Bizim ders gördüğümüz dershâne aşktır. 179
163. Göz önünden kalkıp giden her şey gönüldedir. 180
164. Öldükten sonra, güzel huyların, tabutunun önünde yürürler. 181
165. Zavallı gönlüm, acı tecellilerden Tûr Dağı gibi parça parça oldu! 182
166. Mutlu insanlar şehri var mıdır? 183
167. Sen görüş sahibi ol da dikende gül gör! Dikensiz gülü herkes görür. 184
168. Arslanı kovalayan ceylan! 185
169. Aşk hastalığı. 186
170. Sen kendinde olduğun, kendini sevdiğin zaman sevgiliyi bulamazsın. 187
171. Hakikatte senin gördüğün ben değilim, ben bir hayâlden,
 bir gölge varlıktan ibaretim! 188
172. Âlemde bir zerre var mıdır ki, senin güzel vasıflarının hayramı olmasın. 189
173. Yarınden ayrı düşen dosta ağlayınız! 190
174. Cihanın her cüz'ü, bu dünyada gördüğümüz her şeyi yaratanın
 kudretinin, yaratma gücünün birer belgesidir. 191
175. Kime gül bahçesinin kokusu gelirse, o gül bahçesine gidinceye
 kadar oturmaz. 192
176. Acaba böyle bir bayramı yıllar boyunca kim görmüştür? 192
177. Dünyada hasta olmayan kimse yok, aşk hekimi nerede? 193
178. Şu dünyada başa gelen belâ, gizli bir incidir! 194
179. Toprak üstüne o sevgilinin adını yazsak, toprağın her parçası hürî olur! 195
180. Sevgili sizi sızsız olarak çağırıyor. 195
181. İnsana aşktan başka ne akraba vardır, ne de baba! 196
182. Bu mest oluş, bu kendinden geçiş, bu aşk nereden geliyor? 197
183. Kendinle dost olma da, kimle dost olursan ol! 198

184. Allah'a hamdolsun ki, haçın ve mihrabın hüküm sürdüğü şu daracık
yerden onun aşkı ile sıçradık kurtulduk..... 199
185. Senin uğruna canımı vereyim de halk, sevgi nasıl olurmuş görsün!..... 200
186. Gördüğün her zerreden dilsiz, dudaksız haber var, haber var!..... 201
187. Aşk ırmağına dalmışsın, gizli bir diken seni yaralıyor..... 201
188. Aslında kendinden, kendi varlığından haber veren de kendisi!..... 202
189. Bütün canlar senin sıfatlarına gark olmuşlardır.seyretmek istiyorum!..... 203
190. Sevgilim, bana yüzünü göster ki, ben gül bahçesi seyretmek istiyorum!..... 204
191. Ey kervanbaşı! Develer baştan başa sarhoş!..... 206
192. Aşk defterde, kitap sayfalarında yazılı değildir. Aşk, kendinde
kendini bulmaktır..... 207
193. İsteyen hep O'dur, biz gölgeler gibiyiz..... 207
194. Rûh ve beden..... 208
195. Her an sağdan soldan ilahî aşkın sesi geliyor..... 209
196. O söze gelmeyi, kelimelerle açıklamaya imkân olmayanı
anlatmaya çalışmayayım..... 211
197. Uyku bu gece aşkın peçesine düştü de hayli acılar çekti..... 212
198. O, bir köşeye çekilmiş gizlenmiş, dünya ise onun mestli olmuş..... 212
199. Aklını başına al da kendi varlığından kurtul, varlıktan, benlikten beter bir suç
yoktur..... 213
200. Aşk şehrinde kötü huylu insanların ne işi var?..... 214
201. Gönül zamânenin kötülüklerinden kaçtı, aşkın koltuğunun altına sığındı..... 215
202. Aşk olmayan kişi, pâdişah bile olsa, o, ipek bir kefen sarılmış bir ölüdür..... 216
203. İlahî şarap öyle bir saraptır ki, güneş bile aydınlığını ondan alıyor..... 217
204. Biz benlikten, senlikten kurtulunca hepimiz bir oluyoruz..... 217
205. Tûr Dağı seslendi ama, Mûsâ'nın gönlündeki gizli hazine sessiz kaldı..... 218
206. Allah kendini, yarattığı güzel eserlerin arkasında gizlemiştir..... 219
207. Hakkı görmeye gücün yetmez. Gözünü aç da onun sıfatlarını gör!..... 221
208. Sen aşkı sarhoş ettin ey güzel!..... 222
209. Zindanda uyumuş kalmış kimse uyanırsa hoş olmaz..... 223
210. Dünyada aşktan başkasına gönül verme!..... 224
211. Sen kendi üstüne titreme de, başkaları senin üstüne titresin!..... 225
212. Senden başkasının elinden yediğim helva ağzımda mızrak olur,
damağıma batar..... 226
213. Aşk bende meydana geldi, gelişti..... 227
214. Eğer şu dünyada aklın aklı olsaydı bizim hayatımızı görür, şaşırır kalırdı..... 228
215. Senin cefan da şeker gibi tatlıdır. Onda yüzbinlerce vefâ hazinesi vardır..... 229
216. Şu yorgun, şu tenbel bedeni canlandırarak, oynatacak sevgili nerede?..... 229
217. Dostun aşkının hevesi ile bağlar, bahçeler bülbüllerle dolmuştur..... 230
218. Gözün gördüğü şu âlemin ötesinde muhakkak ki başka bir âlem var..... 231
219. Senin mahmur gözlerinin bakışı ile dirilmiş ne kadar şehit gördüm..... 232
220. Nereye gidersen akıl anahtardır! Her kapıyı açar..... 233
221. Yokluk bağına gel de cennetleri seyret!..... 234
222. Aşk ateşi..... 235
223. Aşk Hakk âşıklarının ibadethanesidir..... 236
224. Aşk ile âşık candan birdirler; aynı canı taşırlar..... 237
225. Her fidanın üstünde sarhoş bir bülbül var!..... 237
226. Ey balçık dünyasında isteklere doğru koşan kişi!..... 238
227. Suyu her zaman akacak bir çeşme istiyorum!..... 239
228. Beden Hakk'ın güneşinin yere serdiği gölgeye benzer!..... 240
229. Canım, gönülüm rahattır, huzur içindedir. Çünkü canım da, gönülüm de odur!..... 241
230. Güzeller güzeli pâdişah yüzünü açmış, yarattığı eserlerde kendini gösteriyor!..... 242
231. Kırmızı bir gül ol da elden ele dolaş!..... 243

232. Gönülde binlerce zevk u safâ kapısı açıldı.	243
233. Süflerin şarabı üzümünden yapılan şarap değildir.	244
234. Gören göz can gözüdür. Can gözü de pek hoştur!	245
235. Öyle bir şarap vardır ki, o şarap varı yok eder, yok'u da var!	246
236. İlkbahar gelince her görülen, ayak altında ezilen toprak süslenir, güzelleşir.	247
237. Sen zamanımızın bir Yûsuf'usun! Mucizen de insanları büyüleyen güzel yüzün!	247
238. Ötelerden ezeli hükmü bildiren sesler geliyor.	249
239. Gönül evi!	250
240. Şehvete boyun eğersen daha çok günahlara, mânevî pisliklere gömülürsün.	251
241. Her sözü duymamak için kulağına pamuk tıka!	252
242. Güzel hayâlin, gönüller mahallesinden geçerken gönül; "Can nerede?" diye kapıya koşar.	253
243. O güzelliği görünce hayranlıktan ağzım açık kaldı.	255
244. Rahattan, ızdıraptan, benlikten kurtulmadıkça vuslata erenlerin yanlarına gidemezsin.	256
245. Sen bir dost ararsan, rahmeti sayıya sığmayan dostu ara!	257
246. Aşk yüzünden kınanmak, ayıplanmak bir âdettir!	258
247. Sevgili dedi ki: "Zerre zerre bütün dünya bana âşıktır."	259
248. Gönlündeki gamları sil süpür! Orası tertemiz olsun! Çünkü gönül dostun hayâlinin evidir.	259
249. "Ney" in sesi kendinin değildir. Ona üfleyen "ney" den duyulan nağmeleridir.	260
250. Benim "Âşıklık" tan başka bir işim yok!	262
251. Allah'ım; bedenimizde bir tek damar bile yoktur ki senin emrinle atmasın.	263
252. Yok ol da şu dedidokudan kurtul!	264
253. Öldün; mânâ gözün açıldı, can âlemini seyre başladın.	264
254. Seni dosttan uzaklaştıran herşey kötüdür.	265
255. Gam, sevgilinin hayâli bulunmayan bir gönüle girer, yerleşir.	266
256. Kesret-Vahdet	267
257. Ben geldiğim yere dönmem için hangi yola düşmeliyim?	268
258. Hakk'tan gelen gamı, kederi bir lûtuf olarak kabul et!	269
259. Ben güle kırmızı elbiseleri kimin giydirdiğini biliyorum!	270
260. Kendini nasıl, niçin, neden dikenliğinden kurtarırsan ona kavuşursun.	271
261. Sürgün olarak geldiğin bu dünya gurbetinden sefere çıkın!	272
262. Aşk bazan dost olur, bazan da baştan başa ayıp kesilir.	273
263. Aşk uykumu aldı götürdü. Uykuda aşkı götürdü.	274
264. Ayrı ayrı bedenlerde yaşadıkları hâlde iki can bir olmadıkça sevenle sevilenin arasında ayrılık vardır.	275
265. Akşam olunca bu duygu yolu kapanır da gayb âleminin kapısı açılır.	276
266. Aşk şarabının tortusuz olanını rûhlar içti; şarapla bulaşmış kâseyi de bedene verdi.	277
267. Gönlümün güvercini yine av avlamak için uçtu.	277
268. Dünyaya gönül veren bir zavallı bir hayal yüzünden hayale döner.	278
269. Seninle buluşmadıktan sonra ömrün sürüp gitmesinde ne fayda vardır?	279
270. Gönlüm senin aşkının çeşmesinden su içince, gark oldu gitti.	280
271. Varlık-Yokluk	281
272. Aşk insana en yakın bir dosttur. Onun sevgisinde ateş bile olsa gam yeme!	282
273. "Benim sevgilim gül gibidir" diyorsun ömrü az olan ebedî olmayan gül ne işe yarar?	283
274. Perde altındaki gizli kuvvetler aşk yurdunu ele geçirmeye geldiler.	284
275. Senin özün pek güzeldir. Ölen deridir, bedendir; öz ölmez!	285
276. Hepimiz bir ağacın dalları gibiyiz, senin aşkın ise onları sallayıp duruyor.	286
277. Aşk yol bulunca, hepimiz kötü huylarımızdan kurtulduk.	287
278. Yavaşça aklın kulağına dedim ki: "İnat etme, beni bırak git!"	288

279. Su ne yaparsa, yapsın susayan ona yüz kere râzıdır..... 289
280. Söz gökten inmiştir. Söz Allah'ın sanatıdır. 291
281. Güneş gibi herkese, her şeye esirgmeden nûrunu saç! 291
282. Gönül, pencereye benzer, beden evi onunla aydınlanır. 292
283. Hakîkatler güneşine anlatış bir perdedir. 294
284. Gül, bana bir kadeh getirdi de, "Şarap içer misin?" dedi. 295
285. "Bu güzelliği, bu hoş kokuyu, bu rengi kimden aşırın?" diye güle sordum. 296
286. Aşk hiçbir âfetten, felâketten, belâdan ders almaz..... 297
287. Küfür insanlığın yüzünü karartmıştı. Hz. Muhammed'in nûru imdâda yetişti..... 298
288. Aşk benim yüzüme binlerce nükteler yazdı; eğer âşiksanz, gönümün hâlini yüzümden okuyunuz! 300
289. Rüzgâr, tozları havaya kaldırdığı zaman, o tozlardan bir ses, bir feryât duyarsan, o tozda benim bir zerrem vardır. 301
290. Hz. Yûsuf'un kardeşlerinin başışlanması için duâsı. 302
291. Düşünceleri gönlünden at gitsin, çünkü düşünce gönle tuzaktır. 303
292. Şu anda sen "beden kabri"nin içindesin, bundan senin haberin yok! 304
293. Benim gözüme hiç bir güzelin güzelliği görünmüyor..... 306
294. Koru ve Ümit..... 307
295. Bir gülün aşkı ile rüzgâr gibi her taraftan kaçıyorum..... 308
296. Ben kavuşma gününde şimşek, ayrılık gününde de ağlayan bulut gibiyim..... 309
297. İnsanın değeri ne ile ölçülür; bilir misin? Aradığı şeyle! İnsan neyi ararsa ona lâyıktır. 310
298. Diken Allah'a yalvardı da dikenlikten çıktı, gül oldu! 311
299. Zaman terzisi, hayat gömleğini hiç kimsenin boyuna uygun dikmemiştir. 312
300. Güzel yüzlü güller, dikenlere doğru gitmedeler..... 313
301. Bedenimizin bütün cüz'leri şu ten mezarına defnedilmiş ölü gibidir..... 314
302. Bir ev göster ki, orada onun چراغی yanmamış olsun! 315
303. Gönül, bahar mevsiminde çiçeklerle süslenmiş her dalı, gizli sevgiliden haber getiren bir dost olarak görür de, sevgili vuslatını arar, sevgiliye gider..... 316
304. Ben, aşk yüzünden öyle bir yere vardım ki, aşk bile o yeri bilmez..... 317
305. Hiçbir can aşktan canını kurtaramaz!..... 318
306. Can balığını denizin bin kere kucaklamasının ne önemi vardır? Balık suya kanar mı? 318
307. Çok duâ ettim çok niyazda bulundum, o kadar ki, bütün vücudum duâ kesildi! .. 319
308. Hamamcının güzelliğinin tesirleri..... 320
309. Senin güzel yüzünü gören, artık gül bahçesine gitmez..... 322
310. Yalnız dünya işleri için kendinizi harcamayın, âhireti de düşünün..... 323
311. Onlar, avuçlarına toprak alsalar altın olur. 324
312. Biz aşk ateşi ile yanıp yakılmadaki mâ'nevî lezzeti bulmuşuz. 325
313. Aşk, bâzen gökyüzünde kapılar açar..... 326
314. O pâdişahlar pâdişahi ne yaparsa güzel yapar. 327
315. Hz. Ali ile Hz. Ömer birbirleriyle uzlaşınca râfızinin parmağı ağzında kaldı..... 329
316. İnsanlar, şu var gibi görünen, aslında yok olan dünyadan azar azar gidiyorlar 330
317. Gökyüzünü âşikların ahlârlarının dumanları kurmuştur..... 330
318. Hakk'ın kahrında lûtuflar gizlidir..... 331
319. Herkes ayıptan, hatadan kurtulma peşinde; herkes bir hünerin avcısı. 332
320. Âşiklar meydanda ama, sevgili meydanda yok! 333
321. Aşksız bedenın başı yoktur..... 335
322. Yalnız fareyi değil, birbirlerine düşman oldukları için kediyi de yakalım! 336
323. Ok yaydan kurtulunca artık biz ona hâkim olamayız..... 336
324. Süleyman karıncaların yanına gelse de, karınca Süleyman olsa ne olur? 338
325. Hiçbir şey olmayan, bir şeydir..... 339
326. Aşk yolunun durağı kanla yoğrulmuştur..... 339

327. Bizim ölümümüz, ebedî bir düğündür. 340
328. Ey mânâ pâdişahı Selahaddin, sen bu sûreti, bu bedeni bırakıp gitme de,
insanın gücünü, insanda neler bulunduğunu meleklerle göster! 342
329. Allah'ım gayb âleminin sâkileri bize mânâ şarabı sunsunlar! 343
330. Can kuşum, aşka doğru uçmazsa kanadı kırılınsın. 343
331. Ârifler; sende bulunmayan sevgiyi yakalar, sana getirirler, sen de âşık olursun. 344
332. Herkesi, her güzeli denedim, senden daha hoşâ gider kimse bulamadım. 345
333. Mezarımın yanından geçersen, ölmüş beden dirilmez de ne yapar? 346
334. Akıl, senin mahallenin başından geçince tatlı canından olur. 347
335. Şu kâinata bulunan her şey, her zerre bile o şarapla mest olmuştur. 347
336. Güzel gözlerin gücü! 349
337. Sen, ikilik kadehini kır, bir ülkede iki pâdişah olunca fesad çıkar. 349
338. Her gecemiz senin sayende Kadir gecesi, her günümüz de bayram oldu. 350
339. Aşk, hakikat deryasından gönle doğru akıp gelen bir ırmaktır. 352
340. Ben, içmeden mest oldum, kendimden geçtim. 352
341. Allah'ım, bana acımayana, bana kötülük yapana sen acı! 353
342. Bütün dünya, senin baharlarınla süslense, bütün dünya bahçelerini
güller, çiçeklerle doldursa ne olur? 354
343. Biz, canlar verelim de, o can şarabına el uzatalım! 355
344. Göklerin yolu senin içindedir. Aşk kanadını çırp da uçmaya bak! 355
345. Âşık ile ma'sûku ayırdetmek çok zordur. 356
346. Gönül, bu cihândan vazgeçmedikçe başka bir cihana varamaz. 358
347. Beşeriyet hali yok oldu da, ilâhî sıfat tecelli etti. 359
348. Bahçelerdeki bütün ağaçlar namaza durmuşlar, kuşlar da tesbih çekmedeler. 359
349. Sen samana karıştırılmış balçık içinde bir incisin! 360
350. Burada kaplan da ceylan da; "Yâ Hu, Yâ Allah!" diye nâralar atıyorlar. 362
351. Herkesin arayıp durduğu taraf! 362
352. Sen, mademki aşkın acılarına dayanamıyorsun, git uyu! 364
353. Dünyanın vefâsızlığı 365
354. Balık, süt emen çocuk gibidir, deniz de süt emziren dadıya benzer. 365
355. Sen bizi aşta ara, aşta bul! 366
356. Bir güzelden, başa hoş bir mestlik gelir de, artık gönül taç, taht aramaz. 368
357. Sensiz ben altın kadehle cennet şarabı içsem zevk duyamam! 368
358. Bir ateş sıçradı, gönül evini yaktı. 369
359. Aşk, insanı kılıç olmadan, darağacına asmadan öldürür. 370
360. Gönüllere vurulan kilitlerin açılması için belâlara sabretmek gerek! 371
361. İnsan, dünya sandığının içinde hapsolmuş arslan gibidir! 372
362. Haberin var mı? Kış gitti, yaz geldi! 373
363. Âşıkın bedeni kefene sarılır, kabre konur ama, canı kefene sarılamaz. 374
364. Elinde duâdan başka bir şey olmayan ne yapabilir? 375
365. Zavallı pervânenin canı mumun alevine âşık! 376
366. Tebrizli Şems hazretlerine karşı duyulan sevgi ve saygı. 377
367. Bir hırsız gibi gönle gizlenen gam, vuslat polisinin eline düştü de
darağacına asıldı. 378
368. Onun aşk şarabı sunan iki sâkî gibi olan gözleriyle dudaklarının
elinden şarap için. 379
369. Kendinden habersiz, fakat dostun yerinden haberli olan kişi ne mutlu kişidir. 380
370. Senin aşkın, bir ay yüzlü sevgili dilber kılığına girdi de geldi. 381
371. Dilsiz, dudaksız söz söylemeyi huy edin! Hayat fânî, insan ölünce
ne dudak kalır ne de dil! 382
372. Gönül kapısında otur bekle, o gizlenen sevgili, ya gece yarısı,
yahut seher vakti gelir. 383
373. Aklını başına al da isteyen, isteneni bir bil! 384

374. Bu güzel koku can bahçesinden mi geliyor?..... 385
375. Gaflet pamuğunu kulağından çıkar!..... 385
376. Öd Ağacı..... 386
377. Sen başka bir âlemden mi geldin; burada leş yiyen köpeklerle uzlaşmıyorsun!... 387
378. Senin sevgi ateşinle yandım yakıldım da, dumanım çıkmadı..... 388
379. O, bütün kapıları kapasa bile, sonunda kimsenin bilmediği gizli bir yol açar..... 389
380. Şu rüzgârımız da sana âşık olsun da delice essin!..... 390
381. Çalgıcının ses şarabını için mest olun..... 391
382. Dünyada görülen bütün varlıklar, insanlar, bitkiler, hayvanlar, balıklar, kuşlar, bunların hepsi de birer nakıştan, hayalden ibârettir..... 392
383. Biz kendimizin düşmanı, bizi öldürenin dostuyuz..... 393
384. Onun nâzik eline diken yakışmaz, onun eline ancak gül yaraşır!..... 394
385. Cenâb-ı Hakk, rûhların ellerine birer beden çengi vermiştir..... 394
386. Aşk pâdişahı onu çekti bağrına bastı, o da halktan kurtulmuş oldu..... 395
387. Senin sevgi darağacına asılan Hallâc-ı Mansûr'un gönlü, başına gelen belâlardan gam yemez..... 396
388. Ölen bir kimse için, artık yarınki gün yoktur!..... 397
389. Gerçek bir âşık isen kendini acıya alıştı, acılar ye, acılar iç!..... 398
390. Peygamberlerden söz ediyor ama, onda peygamberlerden bir huy var mı; sen ona bak!..... 399
391. Hakk'ta fânî olmuş kâmil insanlar..... 400
392. Hikmetinden sual olunmaz; Allah zaman zaman insanı şeytan haline, şeytani da insan haline kor..... 401
393. Her zerre feryâdlarla, inleyişlerle dolu. Dilleri olmadığı için bu feryâdları size duyuramıyorlar..... 402
394. Bağlar, bahçeler su ile değil, aşk ateşi ile yeşermeye, gelişmeye..... 403
395. Her meyve zamanı gelince baş gösterir. Dikkatle bak, her iş nasıl tertiplidir!..... 404
396. Gönül, bizi bıraktı kaçtı gitti..... 405
397. İnsan, odun değildir ki, kırıldığı zaman ses çıkarsın!..... 406
398. Kaza ve kader gereği Hakk'tan geldiği için ben gamı görmek istiyorum. Onu özlüyorum..... 407
399. Sevgili acaba nerelere gitti?..... 407
400. Sevgilimin beni azarlayışı da pek hoştu!..... 408
401. Neşe ve mutluluk göğüne çıkabilmek için herkes bir merdiven bulsun!..... 409
402. Gam, yemekle azalmaz!..... 410
403. Sus, dilsiz söylenen sözlerle de dünyayı doldurmak mümkündür..... 411
404. Ayrılık acısını denemeye kalkışma, öldürtücü zehirin acılığı denenir mi?..... 412
405. Ey gönül! Denizin dalgalanması gibi Hoş köpür, deniz dalgalanmasaydı kokardı. 413
406. Âşıklar, sebepleri değil, sebepleri yaratanı düşünmektedirler..... 414
407. Aşk kadehi, içinde üzüm suyu (şarabı) içilen bu dünyaya âit kadehlerden değildir!..... 414
408. Gerçek âşık..... 415
409. Âşık olan candan ayrı düşen ömrü, sen ömür sayma!..... 416
410. Gönül sesini kulağın duyması kutlu olsun!..... 417
411. Aşk, kötülüklerle dolu olan bu kirlî dünyayı terk edip göklere uçmaktır..... 418
412. Bahar geldi, dünyanın düğünü var, bağlar, bahçeler çeyiz hazırlıyor..... 418
413. Karanlık gecede Mustafa (s.a.v.) gibi safâ aramaya bak!..... 419
414. O her yerde hâzır ve nâzırdır, güzel koruyucudur..... 420
415. Âşık nasıl olmalı?..... 421
416. Yanağımın rengine bak, bu ettiğin vefâ mıdır?..... 421
417. Allah'ım, sana karşı duyduğum sevgi iyi tesbihçi elimden aldı..... 422
418. Mansur şarabı..... 423
419. Mest olan gönül susarsa, dilsiz dudaksız olarak daha güzel bir gazel söyler..... 424

420. Sakın, öldüğüm için bana ağlama!..... 425
421. Ey canların canı, ey gözellerin güzeli; yüzündeki perdeyi kaldır!..... 426
422. O “ben”lik, “biz”lik yüzünden, bizden uzaklaşmıştır..... 427
423. Seher vaktinde “Yâ Rabbi, yâ Rabbi!” demen duyuldu da, O, gönlüne geldi. 427
424. Beni benden aldılar, bir yere götürdüler ki, orada bu dünya gözüme
pek küçük görünmededir!..... 428
425. Aşk, âb-ı hayattır; seni ölümden kurtarır!..... 429
426. Birisi var ki aşka da ateşten bir kemer kuşatmış âşık olanları yakıp yandırmada! . 430
427. Aşk uğrunda neden Ferhad gibi dağları delmediniz? 431
428. Aşk meşalesi, sırlar penceresinden nûrlar saçmaya başladı! 432
429. Bu güzel güllere bu hoş renkleri, güzel kokuları kim verdi? 432
430. Can, pisliklere bulanmış, kirlenmiş bedenden kurtuldu. 433
431. Canların aynı gaye için bir yere toplanmaları, kendilerinde bulunanı
birlikte aramaları..... 434
432. Ey hacca gidenler! Sevgili, sizin duvar duvara komşunuzdur! 435
433. Gizli peygamberler geldiler; onları içeri alınız, dışarıda bırakmayınız!..... 436
434. Bütün insanlar, ölüm hapishanesinde ölümü beklemektedirler! 437
435. Sen’in hayalin, nakşın gönlümüze yerleştiğinden beri bizim için her
yer cennet oldu..... 438
436. Âşık olan nefis, bir daha nefis-i emmare olamaz! 439
437. Beni ötelere götürünce, ben kendime baktım, kendimi göremedim! 440
438. Göz kamaşmadan, zahmet çekmeden kim güneşi görebilir? 440
439. Dünya bir leştir; aklınızı başınıza alın da, akbaba gibi leşe göz dikmeyin! 441
440. Aşk uğrunda ölürseniz, bedenle yaşamaktan kurtulur, baştan başa
ruh olursunuz! 442
441. Menekşe, sümbül gibi gönlünü Hakk’a verdi de, o duygunun
heyecanı ile rükûa vardı! 443
442. Ateşte yanmadan koku veren öd ağacı var mı?..... 445
443. Allahım! Benim öyle bir canım var ki, bir an için olsun, Sen’den ayrı
düşmeye sabredemez! 446
444. Kendini, kendini görmekten kurtarmış, benliğini ayak altına almış birisini
arzu ediyorum! 447
445. Sen, uykuya yol arkadaşı olunca, sevgiliyi nasıl bulabilirsin? 447
446. Senin hayal evine gamın girmesi doğru mu?..... 448
447. Senin teneffüs ettiğin havayı teneffüs eden, içine çeken; ses olur,
göklere yükselir!..... 449
448. Artık, ben de beden olmaktan kurtulayım da can olayım! 449
449. Biz dünyayı bırakıp gittik; kalanlar sağ olsun! 450
450. Aşkının üstün gelişi yüzünden akıl düşüncüyü bırakıyor, çoşup köpürüyor! 451
451. Bahar geldi, bahar geldi; güzel yüzlü bahar geldi!..... 452
452. Allah, insanı, can kuşu kafesinin demirden olmasından korusun!..... 453
453. Âşık kimsesiz, yapayalnız kalsa bile, o, yalnız değildir; sevgilisi ile gizlice,
mânen beraberdir!..... 455
454. Allah’ın nûru gelince, kabir bir gül bahçesi olur!..... 456
455. Ten kafesinden ayrılanlar; neredesiniz?..... 456
456. Geceleri ben ağlamasam, inlemesem bile hasta gönül ağlar, inler!..... 457
457. O; canımı da, gönlümü de hasta etti; gönül şişemi de kırdı! 458
458. Biz insanlar, duvardaki resimlere benzeriz; bizi resmedenin ışığı
vurunca canlanırsız!..... 458
459. Oruç yüzünden bizim canımız dirilik elde edecektir! 459